

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Memorandum

ΛΥΣΙΟΥ ΛΟΓΟΙ

(ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ, ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ,
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1942

ΙΣΤ
ΑΡΧ
1942

Ηλεκιαδου

ΛΥΣΙΟΥ ΛΟΓΟΙ

α.ρ. 17255

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΛΥΣΙΟΥ ΛΟΓΟΙ

(ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ, ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ,
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ)

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1942

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Λυσίου.

Ὁ Λυσίας ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις πιθανότατα τὸ 459 π.Χ. Ὁ πατήρ του Κέφαλος, ἐπιφανὴς καὶ πλούσιος Συρακόσιος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του πολιτικοῦ Περικλέους ἀφῆκε τὰς Συρακούσας καὶ ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἔζησεν ὡς μέτοικος πολλὰ ἔτη, περίπου τριάκοντα, μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ὁ Λυσίας εἰς ἡλικίαν 15 ἐτῶν ἀπῆλθε μετὰ τῶν δύο ἄλλων ἀδελφῶν του, τοῦ Πολεμάρχου καὶ Εὐθυδήμου, εἰς τοὺς Θουρίους, πόλιν τῆς κάτω Ἰταλίας, ἀποικίαν τῶν Ἀθηναίων· ἐκεῖ ἐδιδάχθη τὴν ρητορικὴν τέχνην ὑπὸ τοῦ Τεισίου, τοῦ γνωστοῦ Συρακοσίου ρήτορος. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν ἀτυχή ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων εἰς Σικελίαν ὑπερίσχυσεν ἐν Θουρίοις ἡ δυσμενῶς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διακειμένη πολιτικὴ μερίς, τότε ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὰς Ἀθήνας (412 π.Χ.).

Ἐν Ἀθήναις ἔζη μετὰ τῶν ἀδελφῶν του μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς δημοκρατίας (404) ὡς πλούσιος *ἰσοτελής*¹, ἔχων κτήματα, τρεῖς οἰκίας καὶ σημαντικὸν ἐργαστάσιον ἀσπίδων ἐν Πειραιεῖ, ἐν τῷ ὁποίῳ εἰργάζοντο 120 δοῦλοι. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοί του εἶχον δημοκρατικὰ φρονήματα, ὁ μὲν ἀδελφὸς του Πολέμαρχος ἐφρονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους, ἐνὸς ἐκ τῶν τριάκοντα, ὁ δὲ Λυσίας διέφυγεν εἰς Μέγαρα, ἀφοῦ ἀπώλεσε μέγα μέρος τῆς περιουσίας του. Ἐκ Μεγάρων ὑπεστήριξεν οὗτος τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον φυγάδων μετὰ πάσης θυσίας· οὕτως ἀπέστειλεν εἰς αὐ-

¹ Πᾶς *ἰσοτελής* ἦτο ἀπηλλαγμένος τοῦ *μετοικίου* — τοῦ ἐτησίου φόρου τῶν 12 δραχμῶν, τὰς ὁποίας κατέβαλλον οἱ μέτοικοι — καὶ ἄνευ ἀντιπροσώπου (*προστάτου*) ὁ ἴδιος ὑπερήσπιζε τὰ συμφέροντά του ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ εἶχε δικαίωμα νὰ ἀγοράζῃ κτήματα.

τοὺς τὰ ὑπόλοιπα τῶν χρημάτων του, ἀσπίδας καὶ μισθοφόρους.

Διὰ τὰς ἐνεργείας αὐτὰς τοῦ Λυσίου ὁ Θρασύβουλος εὐθύς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας προέτεινε εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ παραχωρηθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου εἰς τὸν Λυσίαν· ἀλλ' ἢ πρότασις αὕτη τοῦ Θρασυβούλου κατεπολεμήθη ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ του ἀντιπάλου Ἀρχίνου ὡς παράνομος καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ Λυσίας δὲν ἐπέτυχε τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, ἀλλ' ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του ἴσοτελής.

Ὁ Λυσίας εὐθύς μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 403 παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ὡς κατήγορος τοῦ Ἐρατοσθένους, τοῦ φονέως τοῦ ἀδελφοῦ του· ὁ λόγος οὗτος κατὰ Ἐρατοσθένους εἶναι ὁ μόνος, τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος ὁ Λυσίας ἐν τῷ δικαστηρίῳ εἶπεν. Ἐκτοτε, ἐπειδὴ εἶχεν ἀπολέσει τὴν περιουσίαν του, ἠναγκάσθη πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων νὰ γίνῃ **λογογράφος**, ἥτοι νὰ γράφῃ ἐπὶ χρηματικῇ ἀμοιβῇ λόγους χάριν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι ἀνίκανοι ὄντες ν' ἀγορεύουν ἐν δικαστηρίοις ἀπεστήθιζον τοὺς ὑπὸ τοῦ Λυσίου πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ὑποθέσεών των γραφομένους λόγους.

Ὁ Λυσίας ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις πιθανῶς τὸ 377 π. Χ.

2. Λόγοι Λυσίου.

Ὁ Λυσίας ἔγραψε παρὰ πολλοὺς λόγους, ὑπὲρ τοὺς 230. Εἰς ἡμᾶς περιεσώθησαν 34 λόγοι καὶ ἀποσπάσματα ἐξ ἄλλων περισσοτέρων· ἐκ τῶν λόγων τούτων οἱ μὲν πλεῖστοι εἶναι **δικανικοὶ** (δηλ. ἀπηγγέλθησαν ἐν τοῖς δικαστηρίοις), οἱ δὲ λοιποὶ **συμβουλευτικοὶ** ἀπαγγελθέντες ἐν τῇ βουλῇ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου καὶ **ἐπιδεικτικοὶ** ἀπαγγελθέντες κατὰ τὰς ἐορτὰς καὶ τὰς πανηγύρεις.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Εισαγωγή : Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς ἦτο κατάλληλον ἰδίως διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐλαίας. Ἐκτεταμένοι ἐλαιῶνες ἐκάλυπτον τὸ πάλαι — ὅπως καὶ σήμερον — τὴν πεδιάδα τῆς Ἀττικῆς, ἡ δὲ ἀθηναϊκὴ πολιτεία, τῆς ὁποίας ἡ εὐπορία ἐξηρτᾶτο ὄχι ὀλίγον καὶ ἐκ τῆς ἐλαίας, συμφέρον εἶχε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκρίζωσιν αὐτῆς δι' αὐστηρῶν τιμωριῶν. Ὅθεν ἐπὶ ποινῇ προστίμου ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς ἰδιοκτητὰς κτημάτων νὰ κόπτουν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους πρὸς ἰδίαν χρῆσιν περισσοτέρας τῶν δύο ἐλαιῶν. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἴσχυε μόνον διὰ τὰς ἰδιωτικὰς ἐλαίας. Ὅλος ὅμως ἰδιαιτέραν μέριμναν ἐδείκνυεν ἡ πολιτεία περὶ τῶν ἐλαιῶν, αἱ ὁποῖαι κατήγοντο ἐκ τῆς ἐλαίας τῆς φυτευθείσης ὑπὸ τῆς Ἀθηναῶν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἢ ἐκ τῶν παραφνάδων αὐτῆς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ· αὗται ἐκαλοῦντο **μορῖαι** καὶ ἦσαν ἱεραί, ἀφιερωμένοι εἰς τὴν Ἀθηναίων. Ὡς ἰδιοκτησίαι δὲ τῆς πολιτείας ἐμισθῶνοντο αὗται εἰς τοὺς περισσότερα προσφέροντας.

Τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν ἐπὶ τῶν μορῶν εἶχεν ὁ Ἄρειος πάγος. Οὗτος διέταττε τοὺς ἄρχοντας νὰ ἐπαγρυπνοῦν διὰ τὴν ἐγκαιρον πληρωμὴν τοῦ μισθώματος καὶ καθ' ἕναστον μῆνα ἐλάμβανε γνῶσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἱερῶν ἐλαιῶν. Πάντα δὲ βλάπτοντα ἢ καταστρέφοντα μορῖαν ἐτιμῶρει ὁ Ἄρειος πάγος δι' ἐξορίας καὶ δημεύσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

Αἱ καταστροφαί, τὰς ὁποίας ἐπέφεραν ἐν Ἀττικῇ ὁ πελοποννησιακὸς πόλεμος καὶ αἱ κατόπιν ἐσωτερικαὶ διαμάχαι τῆς χώρας, δὲν ἐφείσθησαν καὶ τῶν ἱερῶν ἐλαιῶν. Καὶ οὕτως ἐξηγεῖται, ὅτι μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως ἐλήφθη πολὺ μεγαλυτέρα φροντίς περὶ τὴν διάσωσιν τῆς ἐλαιοφυτείας. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπελείπετο ἀκόμη κεκολλωμένος κορμὸς ἐλαίας καταστραφείσης διὰ πυρὸς ἢ ἄλλως πως, ὅστις ὑπῆρχεν ἐλπίς διὰ τὴν μεγάλην ζωτικότητα τῆς ἐλαίας νὰ γίνῃ πάλιν

καρποφόρος διὰ καταλλήλου ἐπιμελείας. Ὅθεν οἱ τοιοῦτοι κορμοὶ τῶν μορίων περιεβάλλοντο διὰ περιφραγμάτων ξυλίνων (σηκῶν) καὶ ἀπηγορεύθη ἡ καλλιέργεια τοῦ πλησίον αὐτῶν χώρου. Ἡ λέξις σηκὸς ἐσήμαινεν ἐν τούτοις καὶ τὸν περιπεφραγμένον κορμόν. Καὶ τῶν σηκῶν τούτων τὴν ἐπίβλεψιν εἶχεν ὡσαύτως ὁ Ἄρειος πάγος καὶ ἐτιμῶρει δι' ἐξορίας καὶ δημεύσεως τῆς περιουσίας ἐκεῖνον, ὅστις εὐρίσκετο ἔνοχος καταστροφῆς σηκοῦ τινος· τὸν δ' εὐρισκόμενον ἔνοχον καλλιέργειας τοῦ πλησίον τοῦ σηκοῦ χώρου ἐτιμῶρει διὰ χρηματικῆς ποινῆς.

Διὰ καταστροφὴν τοιοῦτου σηκοῦ (δηλ. κεκολοβωμένου κορμοῦ μορίας μετὰ τοῦ περιφράγματος αὐτοῦ) ὁ Νικόμαχος—νεανίας ἄπειρος—κατηγόρησεν εὐπορόν τινα Ἀθηναῖον πολίτην. Τὸ πρῶτον ὁμως εἶχε κατηγορήσει αὐτὸν ἐγγράφως διὰ καταστροφὴν μορίας· ἔπειτα δὲ κατανοήσας, ὅτι ἡ κατηγορία αὕτη δὲν θὰ ἐτύγχανεν ὑποστηρίξεως ἐκ μέρους τῶν δημοσίων μισθωτῶν, μετέβαλε τὸ περιεχόμενον τῆς κατηγορίας καὶ κατὰ τὴν προφορικὴν διαδικασίαν κατηγόρει τὸν πλούσιον Ἀθηναῖον διὰ καταστροφὴν σηκοῦ. Πρὸς ἀνασκευὴν τῆς κατηγορίας αὐτῆς ἀπαγγέλλει ὁ πλούσιος Ἀθηναῖος τὸν παρόντα λόγον, τὸν ὁποῖον χάριν αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Λυσίας.

Ἡ δίκη ἐγένετο ἐνώπιον τῆς βουλῆς τοῦ Ἀρείου πάγου προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος βασιλέως. Τὸ ἔτος τῆς ἀπαγγελίας τοῦ λόγου δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπηγγέλθη οὕτως τὸ 395 π. Χ.

- 1 Πρότερον μὲν, ὦ βουλή, ἐνόμιζον ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ, ἡσυχίαν ἄγοντι, μήτε δίκας ἔχειν μήτε πράγματα· νυνὶ δὲ οὕτως ἀπροσδοκῆτοις αἰτίαις καὶ πονηροῖς συκοφάνταις περιπέπτωκα, ὥστ', εἴ πως οἶόν τε, δοκεῖ μοι δεῖν καὶ τοὺς μὴ γεγονότας ἤδη δεδιέναι περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι· διὰ γὰρ τοὺς τοιοῦτους οἱ κίνδυνοι κοινοὶ γίνονται καὶ τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσι καὶ τοῖς πολλὰ ἡμαρτηκόσιν.
- 2 Οὕτω δ' ἄπορος ὁ ἀγὼν μοι καθέστηκεν, ὥστ' ἀπεγράφην τὸ μὲν πρῶτον ἐλάαν ἐκ τῆς γῆς ἀφανίζειν, καὶ πρὸς τοὺς ἐωνημένους τοὺς καρποὺς τῶν μορίων πυνθανόμενοι προσῆσαν· ἐπειδὴ δ'

ἐκ τούτου τοῦ τρόπου ἀδικοῦντά με οὐδὲν εὔρειν ἐδυνήθησαν, νυνί με σηκόν φασιν ἀφανίζεσθαι, ἡγούμενοι ἔμοι μὲν ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπορωτάτην εἶναι ἀπελέγξαι, αὐτοῖς δὲ ἐξεῖναι μᾶλλον, ὅ τι ἂν βούλωνται, λέγειν. Καὶ δεῖ με, περὶ ὧν οὗτος ἐπιβεβου- 3 λευκῶς ἦκει, ἅμ' ὑμῖν τοῖς διαγνωσομένοις περὶ τοῦ πράγματος ἀκούσαντα καὶ περὶ τῆς πατρίδος καὶ περὶ τῆς οὐσίας ἀγωνίσασθαι. Ὅμως δὲ πειράσομαι ἐξ ἀρχῆς ὑμᾶς διδάξαι.

Ἦν μὲν γὰρ τοῦτο Πεισάνδρου τὸ χωρίον, δημευθέντων δ' 4 ἐκείνου τῶν ὄντων, Ἀπολλόδωρος ὁ Μεγαρεὺς δωρεὰν παρὰ τοῦ δήμου λαβὼν τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἐγεώργει, ὀλίγῳ δὲ πρὸ τῶν τριάκοντα Ἀντικλῆς παρ' αὐτοῦ πριάμενος ἐξεμισθωσεν· ἐγὼ δὲ παρ' Ἀντικλέους εἰρήνης οὔσης ἐωνούμην.

Ἦγοῦμαι τοίνυν, ὦ βουλή, ἐμὸν ἔργον ἀποδειξαι, ὡς, ἐπειδὴ 5 τὸ χωρίον ἐκτησάμην, οὔτ' ἐλάα οὔτε σηκὸς ἐνῆν ἐν αὐτῷ. Νομίζω γὰρ τοῦ μὲν προτέρου χρόνου, οὐδ' εἰ πολλαὶ ἐνήσαν μορῖαι, οὐκ ἂν δικαίως ζημιουῖσθαι· εἰ γὰρ μὴ δι' ἡμᾶς εἰσιν ἠφανισμένοι, οὐδὲν προσήκει περὶ τῶν ἀλλοτρίων ἀμαρτημάτων ὡς ἀδικοῦντας κινδυνεύειν.

Πάντες γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι ὁ πόλεμος καὶ ἄλλων πολλῶν 6 αἴτιος κακῶν γεγένηται, καὶ τὰ μὲν πόρρω ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐτέμνετο, τὰ δ' ἐγγύς ὑπὸ τῶν φίλων διηρπάζετο· ὥστε πῶς ἂν δικαίως ὑπὲρ τῶν τότε τῆ πόλει γεγεννημένων συμφορῶν ἐγὼ νυνὶ δίκην διδοίην; Ἄλλως τε καὶ ὅτι τοῦτο τὸ χωρίον ἐν τῷ πολέμῳ δημευθὲν ἄπρατον ἦν πλεῖν ἢ τρία ἔτη. Οὐ θαυμαστὸν 7 δ' εἰ τότε τὰς μορίας ἐξέκοπτον, ἐν ᾧ οὐδὲ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν φυλάττειν ἐδυνάμεθα. Ἐπίστασθε δέ, ὦ βουλή, ὅσῳ μάλιστα τῶν τοιούτων ἐπιμελεῖσθε, πολλὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ δασέα ὄντα ἰδίαις καὶ μορῖαις ἐλάαις, ὧν νῦν τὰ πολλὰ ἐκκέκοπται καὶ ἡ γῆ φιλή γεγένηται· καὶ τῶν αὐτῶν καὶ ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ ἐν τῷ πολέμῳ κεκτημένων οὐκ ἀξιοῦτε παρ' αὐτῶν, ἐτέρων ἐκκοφάντων, δίκην λαμβάνειν. Καίτοι εἰ τοὺς διὰ παντὸς τοῦ χρόνου γεωρ- 8

γοῦντας τῆς αἰτίας ἀφίστε, ἢ που χρητὸς γ' ἐν τῇ εἰρήνῃ πρι-
αμένους ἀφ' ὑμῶν ἀζημίους γενέσθαι.

- 9 Ἄλλὰ γάρ, ὦ βουλή, περὶ μὲν τῶν πρότερον γεγενημένων
πολλὰ ἔχων εἰπεῖν ἱκανὰ νομίζω τὰ εἰρημένα· ἐπειδὴ δ' ἐγὼ
παρέλαβον τὸ χωρίον, πρὶν ἡμέρας πέντε γενέσθαι, ἀπεμίσθωσα
10 Καλλιστράτῳ, ἐπὶ Πυθοδώρου ἄρχοντος· ὃς δύο ἔτη ἐγεώργησεν
οὔτε ἰδίαν ἐλάαν οὔτε μορίαν οὔτε σηκὸν παραλαβών. Τρίτῳ δὲ
ἔτει Δημήτριος οὗτος εἰργάσατο ἐνιαυτόν· τῷ δὲ τετάρτῳ Ἄλ-
κίᾳ Ἀντισθένης ἀπελευθέρῳ ἐμίσθωσα, ὃς τέθνηκε· κᾶτα τρία
ἔτη ὁμοίως καὶ Πρωτέας ἐμίσθώσατο. Καὶ μοι δεῦρ' ἴτε.

MARTYRES.

- 11 Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ χρόνος οὗτος ἐξήκει, αὐτὸς γεωργῶ. Φησὶ
δὲ ὁ κατήγορος ἐπὶ Σουινιάδου ἄρχοντος σηκὸν ὑπ' ἐμοῦ ἐκκε-
κόφθαι. Ὑμῖν δὲ μεμαρτυρήκασιν οἱ πρότερον ἐργαζόμενοι καὶ
πολλὰ ἔτη παρ' ἐμοῦ μεμισθωμένοι μὴ εἶναι σηκὸν ἐν τῷ χω-
ρίῳ. Καίτοι πῶς ἂν τις φανερώτερον ἐξελέγξειε ψευδόμενον τὸν
κατήγορον; Οὐ γὰρ οἶόν τε, ἂ πρότερον μὴ ἦν, ταῦτα τὸν ὕστερον
ἐργαζόμενον ἀφανίζειν.
- 12 Ἐγὼ τοίνυν, ὦ βουλή, ἐν μὲν τῷ τέως χρόνῳ, ὅσοι με φά-
σκοιεν δεῖν ὄν εἶναι καὶ ἀκριβῆ καὶ οὐδὲν ἂν εἰκῆ καὶ ἀλογί-
στως ποιῆσαι, ἡγανάκτουν ἂν, ἡγούμενος μᾶλλον εὐλογεῖσθαι ἢ
ὡς μοι προσῆκε· νῦν δὲ πάντας ἂν ὑμᾶς βουλομένην περὶ ἐμοῦ
ταύτην τὴν γνώμην ἔχειν, ἵνα ἡγῆσθέ με σκοπεῖν ἂν, εἴπερ
τοιούτοις ἔργοις ἐπεχείρουν, καὶ ὅ τι κέρδος ἐγίγνετο τῷ ἀφα-
νίσαντι καὶ ἥτις ζημίᾳ τῷ περιποιήσαντι, καὶ τί ἂν λαθῶν διε-
πραξάμην καὶ τί ἂν φανερός γενόμενος ὑφ' ὑμῶν ἔπασχον. Πάν-
13 τες γὰρ ἄνθρωποι τὰ τοιαῦτα οὐχ ὕβρεως ἀλλὰ κέρδους ἕνεκα
ποιοῦσιν· ὥστε καὶ ὑμᾶς εἰκὸς οὕτω σκοπεῖν, καὶ τοὺς ἀντιδίκους
ἐκ τούτων τὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι, ἀποφαίνοντας ἥτις ὠφέλεια
τοῖς ἀδικήσασιν ἐγίγνετο.

Οὗτος μέντοι οὐκ ἂν ἔχοι ἀποδείξει, οὐθ' ὡς ὑπὸ πενίας 14
 ἠναγκάσθη τοιοῦτοις ἔργοις ἐπιχειρεῖν, οὐθ' ὡς τὸ χωρίον μοι
 διεφθείρετο τοῦ σηκοῦ ὄντος, οὐ ' ὡς ἀμπέλους ἐμποδῶν ἦν, οὐθ'
 ὡς οἰκίας ἐγγύς, οὐθ' ὡς ἐγὼ ἄπειρος τῶν παρ' ὑμῖν κινδύνων.
 Ἐγὼ δ', εἴ τι τοιοῦτον ἔπραττον, πολλὰς ἂν καὶ μεγάλας ἐμαυτῷ
 ζημίας γενομένας ἀποφῆναιμι.

Ὅς πρῶτον μὲν μεθ' ἡμέραν ἐξέκοπτον τὸν σηκόν, ὥσπερ οὐ 15
 πάντας λαθεῖν δέον, ἀλλὰ πάντας Ἀθηναίους εἰδέναι. Καὶ εἰ
 μὲν αἰσχροὺς ἦν μόνον τὸ πρᾶγμα, ἴσως ἂν τις τῶν παριόντων
 ἠμέλησε· νῦν δ' οὐ περὶ αἰσχύνης ἀλλὰ τῆς μεγίστης ζημίας
 ἐκινδύνεον. Πῶς δ' οὐκ ἂν ἦν ἀθλιώτατος ἀνθρώπων ἀπάντων, 16
 εἰ τοὺς ἐμαυτοῦ θεράποντας μηκέτι δούλους ἔμελλον ἔξειν, ἀλλὰ
 δεσπότας τὸν λοιπὸν βίον, τοιοῦτον ἔργον συνειδόμενος; Ὅστε εἰ
 καὶ τὰ μέγιστα εἰς ἐμὲ ἐξημάρτανον, οὐκ ἂν οἶόν τε ἦν δίκην με
 παρ' αὐτῶν λαμβάνειν· εὖ γὰρ ἂν ἤδειν, ὅτι ἐπ' ἐκείνοις ἦν καὶ
 ἐμὲ τιμωρήσασθαι καὶ αὐτοῖς μηνύσασιν ἐλευθέρους γενέσθαι.

Ἐτι τοίνυν, εἰ τῶν οἰκετῶν παρέστη μοι μηδὲν φροντίζειν, 17
 πῶς ἂν ἐτόλμησα τοσοῦτων μεμισθωμένων καὶ ἀπάντων συνει-
 δόμενος ἀφανίσαι τὸν σηκόν βραχέος μὲν κέρδους ἕνεκα, προθεσμίας
 δὲ οὐδεμιᾶς οὔσης τῷ κινδύνῳ τοῖς εἰργασμένοις ἅπασιν τὸ χωρίον
 ὁμοίως προσῆκον εἶναι σῶν τὸν σηκόν; Νῦν δὲ καὶ ἐμὲ ἀπολύ-
 σαντες φαίνονται, καὶ σφᾶς αὐτούς, εἴπερ ψεύδονται, μετόχους
 τῆς αἰτίας καθιστάντες.

Εἰ τοίνυν καὶ ταῦτα παρεσκευασάμην, πῶς ἂν οἶός τ' ἦν 18
 πάντας πείσαι τοὺς παριόντας ἢ τοὺς γείτονας, οἳ οὐ μόνον ἀλ-
 λήλων ταῦτ' ἴσασιν, ἀ πᾶσιν ὄραν ἔξεστιν, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν ἀπο-
 κρυπτόμεθα μηδένα εἰδέναι, καὶ περὶ ἐκείνων πυθάνονται; Ἐμοὶ
 τοίνυν τούτων οἳ μὲν φίλοι, οἳ δὲ διάφοροι περὶ τῶν ἐμῶν τυγ-
 χάνουσιν ὄντες.

Οὓς ἐχρῆν τοῦτον παρασχέσθαι μάρτυρας, καὶ μὴ μόνον οὕτως 19
 τολμηρὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι, ὡς ἐγὼ μὲν παρειστήκειν, οἳ δ'

- οικέται ἐξέτεμνον τὰ πρέμνα, ἀναθέμενος δὲ ὁ βοηλάτης ᾤχετο ἀπάγων τὰ ξύλα.
- 20 Καίτοι, ὦ Νικόμαχε, χρῆν σε τότε καὶ παρακαλεῖν τοὺς παριόντας μάρτυρας καὶ φανερὸν ποιεῖν τὸ πρᾶγμα· καὶ ἐμοὶ μὲν οὐδεμίαν ἂν ἀπολογίαν ὑπέλιπες, αὐτὸς δέ, εἰ μὲν σοι ἐχθρὸς ἦν, ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἤσθα ἂν με τετιμωρημένος, εἰ δὲ τῆς πόλεως ἕνεκα ἔπραπτες, οὕτως ἐξελέγξας οὐκ ἂν ἐδόκεις εἶναι συ-
- 21 κοφάντης, εἰ δὲ κερδαίνειν ἐβούλου, τότε ἂν πλεῖστον ἔλαβες· φανεροῦ γὰρ ὄντος τοῦ πράγματος οὐδεμίαν ἄλλην ἠγούμην ἂν εἶναι μοι σωτηρίαν ἢ σὲ χρήμασι πείσαι. Τούτων τοίνυν οὐδὲν ποιήσας διὰ τοὺς σοὺς λόγους ἀξιοῖς με ἀπολέσθαι καὶ κατηγορεῖς, ὡς ὑπὸ τῆς ἐμῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἐμῶν χρημάτων οὐδεὶς ἐθέλει σοὶ μαρτυρεῖν.
- 22 Καίτοι εἰ εὐθύς μ' ἰδὼν τὴν μορίαν ἀφανίζοντα τοὺς ἐννέα ἄρχοντας ἐπήγαγες ἢ ἄλλους τινὰς τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου, οὐκ ἂν ἐτέρων ἔδει σοὶ μαρτύρων· οὕτω γὰρ ἂν σοὶ συνήδεσαν ἀληθῆ λέγοντι, οἵπερ καὶ διαγιγνώσκειν ἔμελλον περὶ τοῦ πράγματος.
- 23 Δεινότατα οὖν πάσχω· οὗτος εἰ μὲν παρέσχετο μάρτυρας, τούτοις ἂν ἠξίου πιστεῦειν, ἐπειδὴ δὲ οὐκ εἰσὶν αὐτῷ, ἐμοὶ καὶ ταύτην ζημίαν οἶεται χρῆναι γενέσθαι. Καὶ τούτου μὲν οὐ θαυμάζω· οὐ γὰρ δήπου συκοφαντῶν τοιούτων γε λόγων ἀπορήσει, ἀπορήσας μαρτύρων· ὑμᾶς δ' οὐκ ἀξιῶ τὴν αὐτὴν τούτῳ γνώμην ἔχειν.
- 24 Ἐπίστασθε γὰρ ἐν τῷ πεδίῳ πολλὰς μορίας οὔσας καὶ πυρκαϊὰς ἐν τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐμοῖς χώροις, ἅς, εἴπερ ἐπεθύμουν, πολὺ ἦν ἀσφαλέστερον καὶ ἀφανίσαι καὶ ἐκκόψαι καὶ ἐπεργάσασθαι, ὅσπερ ἤπτον τὸ ἀδίκημα πολλῶν οὐσῶν ἔμελλε δῆλον ἔσεσθαι.
- 25 Νῦν δ' οὕτως αὐτὰς περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι ὥσπερ καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν, ἠγούμενος περὶ ἀμφοτέρων τούτων εἶναι μοι τὸν κίνδυνον. Αὐτοὺς τοίνυν ὑμᾶς τούτων μάρτυρας

παρέξομαι, ἐπιμελουμένους μὲν ἐκάστου μηνός, ἐπιγνώμονας δὲ πέμποντας καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν· ὧν οὐδεὶς πώποτε ἔζημίωσέ μ' ὡς ἐργαζόμενον τὰ περὶ τὰς μορίας χωρία. Καίτοι οὐ θαυμαστὸν 26 δῆπου, εἰ τὰς μὲν μικρὰς ζημίας οὕτω περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, τοὺς δὲ περὶ τοῦ σώματος κινδύνους οὕτω περὶ οὐδενὸς ἡγοῦμαι, καὶ τὰς μὲν πολλὰς ἐλάας, εἰς ἃς ἐξῆν μᾶλλον ἐξαμαρτάνειν, οὕτω θεραπεύων φαίνομαι, τὴν δὲ μίαν μορίαν, ἣν οὐχ οἶόν τ' ἦν λαθεῖν ἐξορύξαντα, ὡς ἀφανίζων νυνὶ κρίνομαι;

Πότερον δέ μοι κρεῖττον ἦν, ὃ βουλή, δημοκρατίας οὔσης 27 παρανομεῖν ἢ ἐπὶ τῶν τριάκοντα; Καὶ οὐ λέγω ὡς τότε δυνάμενος ἢ ὡς νῦν διαβεβλημένος, ἀλλὰ τῷ βουλομένῳ τότε μᾶλλον ἐξῆν ἀδικεῖν ἢ νυνί. Ἐγὼ τοίνυν οὐδ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὔτε τοιοῦτον οὔτ' ἄλλο οὐδὲν κακὸν ποιήσας φανήσομαι.

Πῶς δ' ἂν, εἰ μὴ πάντων ἀνθρώπων ἐμαυτῷ κακονούστα- 28 τος ἦν, ὑμῶν οὕτως ἐπιμελουμένων ἐκ τούτου τὴν μορίαν ἀφανίζειν ἐπεχείρησα τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ δένδρον μὲν οὐδὲ ἐν ἔστι, μίᾳ δὲ ἐλάᾳ σηκός, ὡς οὗτός φησιν, ἦν, κυκλόθεν δὲ ὁδὸς περιέχει, ἀμφοτέρωθεν δὲ γείτονες περιοικοῦσιν, ἄερκτον δὲ καὶ πανταχόθεν κάτοπτρόν ἐστιν; Ὡστε τίς ἂν ἀπετόλμησε, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιχειρῆσαι τοιοῦτον πράγματι;

Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι ὑμᾶς μὲν, οἷς ὑπὸ τῆς πόλεως 29 τὸν ἅπαντα χρόνον προστέτακται τῶν μορίων ἐλαῶν ἐπιμελεῖσθαι, μήθ' ὡς ἐπεργαζόμενον πώποτε ζημιῶσαί με μήθ' ὡς ἀφανίσαντα εἰς κίνδυνον καταστήσαι, τοῦτον δέ, ὅς οὔτε γεωργῶν ἐγγὺς τυγχάνει οὔτ' ἐπιμελητῆς ἡρημένος οὔθ' ἡλικίαν ἔχων εἰδέναι περὶ τῶν τοιούτων, ἀπογράψαι με μορίαν ἀφανίζειν.

Ἐγὼ τοίνυν δέομαι ὑμῶν μὴ τοὺς τοιοῦτους λόγους πι- 30 στοτέρους ἡγήσασθαι τῶν ἔργων, μηδὲ περὶ ὧν αὐτοὶ σύνιστε τὰ τοιαῦτ' ἀνασχέσθαι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν λεγόντων, ἐνθυμουμένους καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πολιτείας. Ἐγὼ 31 γὰρ τὰ ἐμοὶ προστεταγμένα ἅπαντα προθυμότερον πεποίηκα,

ἢ ὡς ὑπὸ τῆς πόλεως ἠναγκαζόμενην, καὶ τριηραρχῶν καὶ εἰσφορὰς εἰσφέρων καὶ χορηγῶν καὶ τάλλα λητουργῶν οὐδενὸς ἦττον πολυτελῶς τῶν πολιτῶν.

- 32 Καίτοι ταῦτα μὲν μετρίως ποιῶν ἀλλὰ μὴ προθύμως οὐτ' ἂν περὶ φυγῆς οὐτ' ἂν περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας ἠγωνιζόμενην, πλείω δ' ἂν ἐκεκτῆμην, οὐδὲν ἀδικῶν οὐδ' ἐπικίνδυνον ἑμαυτῷ καταστήσας τὸν βίον ταῦτα δὲ πράξας, ἃ οὐτός μου κατηγορεῖ, ἐκέρ-
33 δαινον μὲν οὐδέν, ἑμαυτὸν δ' εἰς κίνδυνον καθίστην. Καίτοι πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε δικαιότερον εἶναι τοῖς μεγάλοις χρῆσθαι τεκμηρίοις περὶ τῶν μεγάλων καὶ πιστότερα ἠγεῖσθαι, περὶ ὧν ἅπανα ἢ πόλις μαρτυρεῖ, μᾶλλον ἢ περὶ ὧν μόνος οὗτος κατηγορεῖ.
- 34 Ἔτι τοίνυν, ὦ βουλή, ἐκ τῶν ἄλλων σκέψασθε. Μάρτυρας γὰρ ἔχων αὐτῷ προσήλθον, λέγων, ὅτι μοι πάντες ἔτι εἰσὶν οἱ θεράποντες, οὓς ἐκεκτῆμην, ἐπειδὴ παρέλαβον τὸ χωρίον, καὶ ἔτοιμός εἰμι, εἴ τινα βούλοιο, παραδοῦναι βασανίζειν, ἠγούμενος οὕτως ἂν τὸν ἔλεγχον ἰσχυρότατον γενέσθαι τῶν τούτου λόγων
35 καὶ τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. Οὗτος δ' οὐκ ἤθελεν, οὐδὲν φάσκων πιστὸν εἶναι τοῖς θεράπουσιν. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι, εἰ περὶ αὐτῶν μὲν οἱ βασανιζόμενοι κατηγοροῦσιν, εὖ εἰδότες ὅτι ἀποθανοῦνται, περὶ δὲ τῶν δεσποτῶν, οἷς πεφύκασι κακονοῦστατοι, μᾶλλον ἂν ἔλοιντο ἀνέχεσθαι βασανιζόμενοι ἢ κατειπόντες ἀπηλλάχθαι τῶν παρόντων κακῶν.
- 36 Καὶ μὲν δὴ, ὦ βουλή, φανερόν οἶμαι εἶναι ὅτι, εἰ Νικομάχου ἐξαιτούντος τοὺς θεράποντας μὴ παρεδίδουν, ἐδόκουν ἂν ἑμαυτῷ συνειδέναι· ἐπειδὴ τοίνυν ἐμοῦ παραδιδόντος οὗτος παραλαβεῖν οὐκ ἤθελε, δίκαιον καὶ περὶ τούτου τὴν αὐτὴν γνώμην σχεῖν, ἄλλως τε καὶ τοῦ κινδύνου οὐκ ἴσου ἀμφοτέροις ὄντος.
37 Περὶ ἐμοῦ μὲν γὰρ εἰ ἔλεγον, ἃ οὗτος ἐβούλετο, οὐδ' ἂν ἀπολογῆσασθαι μοι ἐξεγένετο· τούτῳ δ' εἰ μὴ ὁμολόγουν, οὐδεμιᾶ ζῆμιά ἐνοχος ἦν. Ὡστε πολὺ μᾶλλον τούτον παραλαμβάνειν ἐχρῆν

ἢ ἐμὲ παραδοῦναι προσῆκεν. Ἐγὼ τοίνυν εἰς τοῦτο προθυμίας ἀφικόμην, ἡγούμενος πρὸς ἐμοῦ εἶναι καὶ ἐκ βασιάνων καὶ ἐκ μαρτύρων καὶ ἐκ τεκμηρίων ὑμᾶς περὶ τοῦ πράγματος τάληθῆ πυθέσθαι.

Ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρῆ, ὦ βουλή, ποτέροις χρῆ πιστεύειν μᾶλλον, οἷς πολλοὶ μεμαρτυρήκασιν ἢ ὧ μηδεὶς τετόλμηκε, καὶ πρότερον εἰκὸς μᾶλλον τοῦτον ἀκινδύνως ψεύδεσθαι ἢ μετὰ τοσούτου κινδύνου τοιοῦτον ἐμὲ ἔργον ἐργάσασθαι, καὶ πρότερον οἶεσθε αὐτὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως βοηθεῖν ἢ συκοφαντοῦντα αἰτιάσασθαι.

Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐγνωκέναι ὑμᾶς ἡγοῦμαι, ὅτι Νικόμαχος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν πεισθεὶς τῶν ἐμῶν τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἀγωνίζεται, οὐχ ὡς ἀδικοῦντα ἐλπίζων ἀποδείξειν, ἀλλ' ὡς ἀργύριον παρ' ἐμοῦ λήψεσθαι προσδοκῶν. Ὅσοι γὰρ οἱ τοιοῦτοὶ εἰσιν ἐπαιτιώτατοι καὶ ἀπορώτατοι τῶν κινδύνων, τοσούτῳ πάντες αὐτοὺς φεύγουσι μάλιστα. Ἐγὼ δέ, ὦ βουλή, οὐκ ἠξίουν, ἀλλ' ἐπειδήπερ με ἠτιάσατο, παρέσχον ἐμαυτὸν ὅ τι βούλεσθε χρῆσθαι, καὶ τούτου ἕνεκα τοῦ κινδύνου οὐδενὶ ἐγὼ τῶν ἐχθρῶν διηλλάγην, οἱ ἐμὲ ἡθιδιον κακῶς λέγουσιν ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἐπαινοῦσι, καὶ φανερώς μὲν οὐδεὶς πώποτε ἐμὲ αὐτῶν ἐπεχείρησε ποιῆσαι κακὸν οὐδέν, τοιοῦτους δὲ ἐπιπέμπουσί μοι, οἷς ὑμεῖς οὐκ ἂν δικαίως πιστεύοιτε.

Πάντων γὰρ ἀθλιώτατος ἂν γενοίμην, εἰ φυγὰς ἀδίκως καταστήσομαι, ἅπαις μὲν ὦν καὶ μόνος, ἐρήμου δὲ τοῦ οἴκου γενομένου, μητρὸς δὲ πάντων ἐνδεοῦς οὔσης, πατρίδος δὲ τοιαύτης ἐπ' αἰσχίσταις στερηθεὶς αἰτίαις, πολλὰς μὲν ναυμαχίας ὑπὲρ αὐτῆς νεναυμαχηκῶς, πολλὰς δὲ μάχας μεμαχημένος, κόσμιον δ' ἐμαυτὸν καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ παρασχών.

Ἀλλὰ γάρ, ὦ βουλή, ταῦτα μὲν ἐνθάδε οὐκ οἶδ', ὅ τι δεῖ λέγειν ἀπέδειξα δ' ὑμῖν, ὡς οὐκ ἐνῆν σηκὸς ἐν τῇ χωρίῳ, καὶ μάρτυρας παρεσχόμεν καὶ τεκμήρια. Ἄ χρῆ μεμνημένους διαγιγνώσκειν περὶ τοῦ πράγματος καὶ ἀξιοῦν παρὰ τούτου πυθέσθαι, ὅτου ἕνεκα, ἐξὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐλέγξαι, τοσούτῳ χρόνῳ

43 ὕστερον εἰς τοσοῦτόν με κατέστησεν ἀγῶνα, καὶ μάρτυρα οὐδένα παρασχόμενος ἐκ τῶν λόγων ζητεῖ πιστὸς γενέσθαι, ἐξὸν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις ἀδικοῦντα ἀποδείξαι, καὶ ἐμοῦ ἅπαντας δίδόντος τοὺς θεράποντας, οὓς φησι παραγενέσθαι, παραλαβεῖν οὐκ ἤθελεν.

2.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ

Εισαγωγή. Τὸ πάλαι ἐν Ἀθήναις δὲν ὑπῆρχον οὔτε πτωχοκομεία οὔτε νοσοκομεία οὔτε τὰ ἄλλα σήμερον πολυάριθμα εὐεργετικά ἰδρύματα· ὡς ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ψηφίσει διὰ νόμον νὰ παρέχουν χρηματικόν τι βοήθημα εἰς πάντα **ἀδύνατον** πολίτην· τοιοῦτος δ' ἦτο ὁ ἔχων περιουσίαν μικροτέραν τῶν τριῶν μῶν (= 300 δραχμῶν) καὶ τοιαύτην σωματικὴν βλάβην, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἐργάζεται πρὸς κτήσιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.

Τὸ βοήθημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐλάμβανεν ἕκαστος τῶν ἀδυνάτων, ἦτο διάφορον ὡς πρὸς τὸ ποσὸν κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς· κατὰ τὸν χρόνον ὅμως τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ παρόντος λόγου ἦτο καθ' ἑκάστην εἰς ὀβολὸς (= $\frac{1}{6}$ τῆς δραχμῆς). Ἀλλὰ πρὸς λήψιν τοῦ βοηθήματος τούτου ὄφειλε πᾶς θεωρῶν ἑαυτὸν ὡς ἀδύνατον νὰ ὑποβάλλῃ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους αἴτησιν βοηθείας εἰς τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων, ἣ ὁποία ἐδοκίμαζε τοὺς ἀδυνάτους, ἐξήταζε δηλ. αὐτούς, ἐὰν πράγματι ἦσαν ἄξιοι τοῦ βοηθήματος. Ἐπειδὴ δὲ συνέβαινον πολλαὶ καταχρήσεις, ἐπετρέπετο εἰς πάντα Ἀθηναῖον πολίτην νὰ **εἰσαγγείλῃ** (= καταγγείλῃ) τὸν αἰτοῦντα τὸ βοήθημα ὡς ἀπατεῶνα, νὰ παρουσιασθῇ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δοκιμασίας ἐνώπιον τῆς βουλῆς καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ προφορικῶς τὴν καταγγελίαν του, εἰς δὲ τὸν ἀδύνατον ν' ἀπολογηθῇ κατὰ τῆς τοιαύτης κατηγορίας. Μετὰ τὴν ἀπολογία τοῦ ἀδυνάτου ἡ βουλὴ ἀπεφάσιζε περὶ τῆς παροχῆς ἢ μὴ τοῦ βοηθήματος. Ὅδὲ δοκιμασθεὶς καὶ τυχὼν τοῦ βοηθήματος ἀδύνατος ὄφειλε νὰ ὑποβάλλεται εἰς νέαν κατ' ἔτος δοκιμασίαν ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ καὶ ἐνώπιον τῆς ἐκάστοτε νέας βουλῆς.

Καὶ ὁ ἀδύνατος τοῦ παρόντος λόγου εἶχε δοκιμασθῇ πολλάκις ὡς τοιοῦτος καὶ ἐλάμβανεν ἀπὸ πολλοῦ παρὰ τῆς πολιτείας τὸ νόμιμον βοήθημα. Κατὰ τὴν τωρινὴν ὅμως δοκιμασίαν κατήγγειλέ τις αὐτὸν

διατεινόμενος 1) ὅτι οὗτος λαμβάνει ἀδίκως τὸ βοήθημα, διότι εἶναι ἱκανὸς σωματικῶς καὶ εὐπορὸς, καὶ 2) ὅτι οὗτος λόγῳ τῆς κακῆς του διαγωγῆς εἶναι ἀνάξιος ἐπικουρίας. Πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν κατηγοριῶν τούτων ὁ ἀδύνατος ἀπαγγέλλει τὸν παρόντα λόγον, τὸν ὁποῖο χάριν αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Λυσίας.

Ἐὸ λόγος ἀπηγγέλθη μετὰ τὸ 403 π. Χ.

- 1 Οὐ πολλοῦ δέω χάριν ἔχειν, ὦ βουλή, τῷ κατηγορῶ, ὅτι μοι παρεσκευάσε τὸν ἀγῶνα τούτον. Πρότερον γὰρ οὐκ ἔχων πρόφασιν, ἐφ' ἧς τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ διὰ τούτου εἴληφα. Καὶ πειράσομαι τῷ λόγῳ τούτου μὲν ἐπιδειξάμενος ψευδόμενον, ἐμαυτὸν δὲ βεβιωκότα μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπαίνου μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου· διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρασκευάσαι τόνδε μοι τὸν κίνδυνον οὗτος ἢ διὰ φθόνον.
- 2 Καίτοι ὅστις τούτοις φθονεῖ, οὓς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνας ἂν ὑμῖν ὁ τοιοῦτος ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; Οὐ γὰρ ἔνεκα χρημάτων με συκοφαντεῖ οὐδ' ὡς ἐχθρὸν ἑαυτοῦ με τιμωρεῖται· διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτε ἐχθρῷ πάποτ' ἐχρησάμεν αὐτῷ. Ἦδη τοίνυν, ὦ βουλή, δηλὸς ἐστὶ φθονῶν, ὅτι τοιαύτη κεχρημένος συμφορᾷ τούτου βελτίων εἰμὶ πολίτης. Καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὦ βουλή, τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰσῆσαι. Εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῇ συμφορᾷ καὶ τὴν διάνοιαν ἔξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διαξῶ, τί τούτου διοίσω;
- 4 Περὶ μὲν οὖν τούτων τσαυτὰ μοι εἰρήσθω· ὑπὲρ ὧν δέ μοι προσήκει λέγειν, ὡς ἂν οἶόν τε διὰ βραχυτάτων ἐρῶ. Φησὶ γὰρ ὁ κατήγορος οὐ δικαίως με λαμβάνειν τὸ παρὰ τῆς πόλεως ἀργύριον· καὶ γὰρ τῷ σώματι δύνασθαι καὶ οὐκ εἶναι τῶν ἀδυνάτων, καὶ τέχνην ἐπίστασθαι τοιαύτην, ὥστε καὶ ἄνευ τοῦ διδομένου τούτου ζῆν. Καὶ τεκμηρίοις χρῆται τῆς μὲν τοῦ σώματος βώμης, ὅτι ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τῆς δ' ἐν τῇ τέχνῃ εὐπορίας, ὅτι δύναμαι συνεῖναι δυναμένοις ἀνθρώποις ἀναλίσκειν.

Τὴν μὲν οὖν ἐκ τῆς τέχνης εὐπορίαν καὶ τὸν ἄλλον τὸν ἐμὸν 6
βίον, οἷος τυγχάνει, πάντας ὑμᾶς οἶομαι γινώσκειν· ὅμως δὲ
καὶ γὰρ διὰ βραχείων ἐρῶ. Ἐμοὶ γὰρ ὁ μὲν πατήρ κατέλιπεν οὐδέν,
τὴν δὲ μητέρα τελευταίησασαν πέπαυμαι τρέφων τρίτον ἔτος τουτί,
παῖδες δὲ μοι οὐπω εἰσίν, οἳ με θεραπεύσουσι. Τέχνην δὲ κέ-
κτημαι βραχεία δυναμένην ὠφελεῖν, ἣν αὐτὸς μὲν ἤδη χαλεπῶς
ἐργάζομαι, τὸν διαδεξόμενον δὲ αὐτὴν οὐπω δύναμαι κτήσασθαι.
Πρόσοδος δὲ μοι οὐκ ἔστιν ἄλλη πλὴν ταύτης, ἣν ἂν ἀφέλησθέ
με, κινδυνεύσαιμ' ἂν ὑπὸ τῆ δυσχερεστάτῃ γενέσθαι τύχη.

Μὴ τοίνυν, ἐπειδὴ γε ἔστιν, ὧ βουλή, σφῶσαι με δικαίως, 7
ἀπολέσητε ἀδίκως· μηδέ, (ἂ νεωτέρῳ καὶ μᾶλλον ἐρρωμένῳ ὄντι
ἔδοτε, πρεσβύτερον καὶ ἀσθενέστερον γινόμενον ἀφέλησθε· μηδὲ
πρότερον καὶ περὶ τοὺς οὐδὲν ἔχοντας κακὸν ἐλεημονέστατοι δο-
κοῦντες εἶναι νυνὶ διὰ τοῦτον τοὺς καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐλεεινοὺς
ὄντας ἀγρίως ἀποδέξεσθε· μηδ' ἐμὲ τολμήσαντες ἀδικῆσαι καὶ
τοὺς ἄλλους τοὺς ὁμοίως ἐμοὶ διακειμένους ἀθυμῆσαι ποιήσητε.
Καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη, ὧ βουλή, εἰ, ὅτε μὲν ἀπλή μοι ἦν ἡ 8
συμφορά, τότε μὲν φαινοίμην λαμβάνων τὸ ἀργύριον τοῦτο, νῦν
δ', ἐπειδὴ καὶ γῆρας καὶ νόσοι καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα κακὰ
προσγίγνεται μοι, τοῦτ' ἀφαιρεθείην.

Δοκεῖ δὲ μοι τῆς πενίας τῆς ἐμῆς τὸ μέγεθος ὁ κατήγορος ἂν 9
ἐπιδείξαι σαφέστατα μόνος ἀνθρώπων. Εἰ γὰρ ἐγὼ κατασταθεὶς
χορηγὸς τραγῳδοῖς προκαλεσαίμην αὐτὸν εἰς ἀντίδοσιν, δεκάκις
ἂν ἔλοιτο χορηγῆσαι μᾶλλον ἢ ἀντιδοῦναι ἅπαξ. Καὶ πῶς οὐ δει-
νόν ἐστι νῦν μὲν κατηγορεῖν, ὡς διὰ πολλήν εὐπορίαν ἐξ ἴσου δύ-
ναμαι συνεῖναι τοῖς πλουσιωτάτοις, εἰ δὲ ὦν ἐγὼ λέγω τύχοι τι
γενόμενον, ὁμολογεῖν τοιοῦτον εἶναί με καὶ ἔτι πονηρότερον;

Περὶ δὲ τῆς ἐμῆς ἵππικῆς, ἧς οὗτος ἐτόλμησε μνησθῆναι 10
πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τὴν τύχην δείσας οὔτε ὑμᾶς αἰσχυνθεὶς, οὐ πο-
λὸς ὁ λόγος. Ἐγὼ γὰρ ἠγοῦμαι, ὧ βουλή, πάντας τοὺς ἔχοντάς
τι δυστύχημα τοῦτο ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυ-

πότατα μεταχειριούνται τὸ συμβεδηκὸς πάθος. Ἐὼν εἰς ἐγὼ, καὶ περιπεπτωκὸς τοιαύτη συμφορᾶ ταύτην ἐμαυτῷ βρασιώνῃν ἐξηῦρον εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς μακροτέρας τῶν ἀναγκαίων.

- 11 Ὁ δὲ μέγιστον, ὦ βουλή, τεκμήριον, ὅτι διὰ τὴν συμφορὰν ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ὕβριν, ὡς οὗτος φησιν, ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, βράδιόν ἐστι μαθεῖν· εἰ γὰρ ἐκεκτῆμην οὐσίαν, ἐπ' ἀστράβης ἂν ὠχούμην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἵππους ἀνέβαινον· νυνὶ δὲ ἐπειδὴ τοιοῦτον οὐ δύναμαι κτήσασθαι, τοῖς ἀλλοτρίοις
- 12 ἵπποις ἀναγκάζομαι χρῆσθαι πολλάνικς. Καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπὸν ἐστίν, ὦ βουλή, τοῦτον αὐτόν, εἰ μὲν ἐπ' ἀστράβης ὠχούμενον ἐώρα με, σιωπᾶν (τί γὰρ ἂν καὶ ἔλεγεν;), ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἡτημένους ἵππους ἀναβαίνω, πειρᾶσθαι πείθειν ὑμᾶς, ὡς δυνατὸς εἰμι; Καὶ ὅτι μὲν δυοῖν βακτηρίαιν χρῶμαι, τῶν ἄλλων μὲν χρῶμένων, μὴ κατηγορεῖν, ὡς καὶ τοῦτο τῶν δυναμένων ἐστίν, ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τεκμηρίῳ χρῆσθαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς εἰμὶ τῶν δυναμένων; Οἷς ἐγὼ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀμφοτέροις χρῶμαι.
- 13 Τοσοῦτον δὲ διενήνοχεν ἀναισχυντία τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων, ὥστε ὑμᾶς πειράται πείθειν, τοσοῦτους ὄντας εἰς ὧν, ὡς οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνάτων ἐγὼ. Καίτοι εἰ τοῦτο πείσει τινὰς ὑμῶν, ὦ βουλή, τί με κωλύει κληροῦσθαι τῶν ἐννεα ἀρχόντων καὶ ὑμᾶς ἐμοῦ μὲν ἀφελέσθαι τὸν ὄβολόν ὡς ὑγιαίνοντος, τοῦτ' δὲ ψηφίσασθαι πάντα ὡς ἀναπήρη; Οὐ γὰρ δήπου τὸν αὐτὸν ὑμεῖς μὲν ὡς δυνάμενον ἀφαιρήσεσθε τὸ διδόμενον, οἱ δὲ θεσμοθέται ὡς ἀδύ-
- 14 νατον ὄντα κληροῦσθαι κωλύσουσιν. Ἄλλὰ γὰρ οὔτε ὑμεῖς τοῦτ' τὴν αὐτὴν ἔχετε γνώμην οὔθ' οὗτος ὑμῖν εὐ ποιῶν. Ὁ μὲν γὰρ ὡσπερ ἐπικλήρου τῆς συμφορᾶς οὔσης ἀμφισβητήσεων ἤκει καὶ πειράται πείθειν ὑμᾶς, ὡς οὐκ εἰμὶ τοιοῦτος, οἷον ὑμεῖς ὁράτε πάντες· ὑμεῖς δὲ (ὅ τῶν εὐ φρονούντων ἔργον ἐστὶ) μᾶλλον πιστεύετε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς τούτου λόγοις.
- 15 Λέγει δέ, ὡς ὕβριστῆς εἰμι καὶ βίαιος καὶ λίαν ἀσελγῶς δια-

κείμενος, ὡς περ, εἰ φοβερῶς ὀνομάσειε, μέλλων ἀληθῆ λέγειν, ἀλλ' οὐκ, ἐὰν πάνυ πραόνως, ταῦτα ποιήσων. Ἐγὼ δ' ὑμᾶς, ὦ βουλή, σαφῶς οἶμαι δεῖν διαγιγνώσκειν, οἷς τ' ἐγχωρεῖ τῶν ἀνθρώπων ὑβρισταῖς εἶναι καὶ οἷς οὐ προσήκει. Οὐ γὰρ τοὺς 16 πενομένους καὶ λίαν ἀπόρως διακειμένους ὑβρίζειν εἰκός, ἀλλὰ τοὺς πολλῶ πλείω τῶν ἀναγκαίων κεκτημένους· οὐδὲ τοὺς ἀδυνάτους τοῖς σώμασιν ὄντας, ἀλλὰ τοὺς μάλιστα πιστεύοντας ταῖς αὐτῶν ῥώμασι· οὐδὲ τοὺς ἤδη προβεβηκότας τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ τοὺς ἔτι νέους καὶ νέαις ταῖς διανοαῖς χρωμένους.

Οἱ μὲν γὰρ πλοῦσιοι τοῖς χρήμασιν ἐξωνοῦνται τοὺς κινδύ- 17 νους, οἱ δὲ πένητες ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας σωφρονεῖν ἀναγκάζονται· καὶ οἱ μὲν νέοι συγγνώμης ἀξιῶνται τυγχάνειν παρὰ τῶν πρεσβυτέρων, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ἐξαμαρτάνουσιν ὁμοίως ἐπιτιμῶσιν ἀμφότεροι· καὶ τοῖς μὲν ἰσχυροῖς ἐγχωρεῖ μηδὲν αὐ- 18 τοῖς πάσχουσιν, οὓς ἂν βουληθῶσιν, ὑβρίζειν, τοῖς δὲ ἀσθενέσιν οὐκ ἔστιν οὔτε ὑβρίζομένοις ἀμύνεσθαι τοὺς ὑπάρξαντας οὔτε ὑβρίζειν βουλομένοις περιγίγνεσθαι τῶν ἀδικουμένων. Ὡστε μοι δοκεῖ ὁ κατήγορος εἰπεῖν περὶ τῆς ἐμῆς ὕβρεως οὐ σπουδάζων, ἀλλὰ παίζων, οὐδ' ὑμᾶς πείσαι βουλόμενος, ὡς εἰμι τοιοῦτος, ἀλλ' ἐμὲ κωμωδεῖν βουλόμενος, ὡς περ τι καλὸν ποιῶν.

Ἐτι δὲ καὶ συλλέγεσθαι φησὶν ἀνθρώπους ὡς ἐμὲ πονηροὺς 19 καὶ πολλοὺς, οἱ τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀνηλώκασι, τοῖς δὲ τὰ σφέτερα σφίζειν βουλομένοις ἐπιβουλεύουσιν. Ἵμεῖς δὲ ἐνθυμήθητε πάντες, ὅτι ταῦτα λέγων οὐδὲν ἐμοῦ κατηγορεῖ μάλλον ἢ τῶν ἄλλων, ὅσοι τέχνας ἔχουσιν, οὐδὲ τῶν ὡς ἐμὲ εἰσιόντων μάλλον ἢ τῶν ὡς τοὺς ἄλλους δημιουργοὺς. Ἐκαστος γὰρ ὑμῶν εἴθισται προσ- 20 φοιτᾶν ὁ μὲν πρὸς μυροπωλεῖον, ὁ δὲ πρὸς κουρεῖον, ὁ δὲ πρὸς σκυτοτομεῖον, ὁ δ' ὅποι ἂν τύχη, καὶ πλείστοι μὲν ὡς τοὺς ἐγ- γυτάτω τῆς ἀγορᾶς κατεσκευασμένους, ἐλάχιστοι δὲ ὡς τοὺς πλείστον ἀπέχοντας αὐτῆς· ὥστ' εἴ τις ὑμῶν πονηρίαν καταγνώσεται τῶν ὡς ἐμὲ εἰσιόντων, δῆλον ὅτι καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις

διατριβόντων· εἰ δὲ κάκεινων, ἀπάντων Ἀθηναίων· ἅπαντες γὰρ εἴθισθε προσφοιτᾶν καὶ διατρίβειν ἀμουγέπου.

- 21 Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδα, ὅ τι δεῖ λίαν με ἀκριβῶς ἀπολογούμενον πρὸς ἓν ἕκαστον ὑμῖν τῶν εἰρημέων ἐνοχλεῖν πλείω χρόνον. Εἰ γὰρ ὑπὲρ τῶν μεγίστων εἴρηκα, τί δεῖ περὶ τῶν φαύλων ὁμοίως τούτῳ σπουδάζειν; Ἐγὼ δ' ὑμῶν, ὦ βουλή, δέομαι πάντων τὴν αὐτὴν ἔχειν περὶ ἐμοῦ διάνοιαν, ἣν περ καὶ πρότερον.
- 22 Μὴ οὖν, οὐ μόνου μεταλαβεῖν ἔδωκεν ἡ τύχη μοι τῶν ἐν τῇ πατρίδι, τούτου διὰ τουτοῦ ἀποστερησῆτέ με· μηδ', ἃ πάλαι κοινή πάντες ἔδοτέ μοι, νῦν οὗτος εἰς ὃν πείσῃ πάλιν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. Ἐπειδὴ γάρ, ὦ βουλή, τῶν μεγίστων ἀρχῶν ὁ δαίμων ἀπεστέρησεν ἡμᾶς, ἡ πόλις ἡμῖν ἐψηφίσαστο τοῦτο τὸ ἀργύριον, ἡγουμένη κοινὰς εἶναι τὰς τύχας τοῖς ἅπασιν καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν. Πῶς οὖν οὐκ ἂν δειλαιότατος εἴην, εἰ τῶν μὲν καλλίστων καὶ μεγίστων διὰ τὴν συμφορὰν ἀπεστερημένος εἴην, ἃ δ' ἡ πόλις ἔδωκε προνοηθεῖσα τῶν οὕτως διακειμένων, διὰ τὸν κατήγορον ἀφαιρεθείην; Μηδαμῶς, ὦ βουλή, ταύτη θῆσθε τὴν ψήφον.
- 24 Διὰ τί γὰρ ἂν καὶ τύχοιμι τοιούτων ὑμῶν; Πότερον ὅτι δι' ἐμέ τις εἰς ἀγῶνα πώποτε καταστάς ἀπώλεσε τὴν οὐσίαν; Ἄλλ' οὐδ' ἂν εἰς ἀποδείξειεν. Ἄλλ' ὅτι πολυπράγμων εἰμι καὶ θρασὺς καὶ φιλαπεχθήμων; Ἄλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς φήσειεν, εἰ μὴ βούλοιο καὶ τοῦτο ψεύδεσθαι τοῖς ἄλλοις ὁμοίως. Ἄλλ' ὅτι λίαν ὑβριστῆς καὶ βίαιος; Ἄλλ' οὐ τοιαύταις ἀφορμαῖς τοῦ βίου πρὸς τὰ
- 25 τοιαῦτα τυγχάνω χρώμενος. Ἄλλ' ὅτι ἐπὶ τῶν τριάκοντα γενόμενος ἐν δυνάμει κακῶς ἐποίησα πολλοὺς τῶν πολιτῶν; Ἄλλὰ μετὰ τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἔφυγον εἰς Χαλκίδα, καὶ ἐξόν μοι μετ' ἐκείνων ἀδεῶς πολιτεύεσθαι, μεθ' ὑμῶν εἰλόμην κινδυνεῖν ἀπελθών.
- 26 Μὴ τοίνυν, ὦ βουλή, μηδὲν ἡμαρτηκῶς ὁμοίων ὑμῶν τύχοιμι τοῖς πολλὰ ἡδικηκόσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ψήφον θέσθε περὶ ἐμοῦ ταῖς ἄλλαις βουλαῖς, ἀναμνησθέντες, ὅτι οὔτε χρήματα διαχει-

ρίσας τῆς πόλεως δίδωμι λόγον αὐτῶν / οὔτε ἀρχὴν ἄρξας οὐδε-
μίαν εὐθύνας ὑπέχω νῦν αὐτῆς, / ἀλλὰ περὶ ὀβολοῦ μόνον ποιῶμαι
τοὺς λόγους. / Καὶ οὕτως ὑμεῖς μὲν τὰ δίκαια γνώσεσθε πάντες, 27
ἐγὼ δὲ τούτων ὑμῖν τυχῶν ἔξω τὴν χάριν, / οὗτος δὲ τοῦ λοιποῦ
μαθήσεται μὴ τοῖς ἀσθενεστέροις ἐπιβουλεύειν, / ἀλλὰ τῶν ὁμοίων
αὐτῷ περιγίγνεσθαι.

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ

Εἰσαγωγή: Ἡ Ἀττικὴ παρήγε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα—ὅπως καὶ σήμερον—ἀφθόνως ἔλαιον, σῦκα καὶ διαφόρους ὀπώρας, ἀλλὰ σίτον ἐλάχιστον, μὴ ἐπαρκούντα διὰ τὸν πυκνὸν πληθυσμὸν αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ὑπερέβαινε τὰς 500.000 κατοίκων, ἐντοπίων καὶ ξένων· διὰ τοῦτο ἤναγκάζοντο οἱ Ἀθηναῖοι νὰ μετακομίζον ὄσιον ἐκ τῆς Σικελίας, ἐκ τῆς Αἰγύπτου, τῆς Κύπρου, τῆς Θράκης καὶ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ Πόντου.

Ἐδείκνυε δὲ ἡ ἀθηναϊκὴ πολιτεία μεγίστην μέριμναν ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριον τοῦ σίτου· οὕτω πρὸς πρόληψιν ἐνδεχομένης σιτοδείας ἐφρόντιζε νὰ ὑπάρχη εἰς τὰς ἀποθήκας σίτος ἀφθονος καὶ διὰ νόμον ὑπεχρέωνε τοὺς ἐμπόρους, τοὺς ἀπερχομένους εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πρὸς ἀγορὰν σίτου, νὰ μεταφέρουν αὐτὸν εἰς Πειραιᾶ, οὐχὶ δὲ εἰς ἄλλους λιμένας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπεδίωκον οὗτοι, δόσakis ἢ τιμὴ τοῦ σίτου ἐξέπιπεν εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηναίων. Ὡσαύτως πρὸς πρόληψιν τῶν ἀδικιῶν καὶ πονηριῶν τῶν σιτοπωλῶν, οἱ ὁποῖοι μέτοικοι ὄντες μετήρχοντο τὰ πάντα, διὰ νὰ ἀσχροκερδοῦν, εἶχε λάβει τὰ ἐξῆς μέτρα.

Πρῶτον κατ' ἔτος ἐξέλεγε ἰδίους ἄρχοντας, τοὺς σιτοφύλακας, πέντε διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ πέντε διὰ τὸν Πειραιᾶ, οἱ ὁποῖοι ἔργον εἶχον νὰ καταγράφουν τὸ ποσὸν τοῦ εἰσομιζομένου σίτου καὶ νὰ μεριμνοῦν, ὥστε νὰ μὴ πωλῆται ὁ σίτος, τὰ ἄλευρα καὶ ὁ ἄρτος εἰς ἀνωτέραν τῆς ὀρισθείσης τιμῆν. Δεύτερον εἶχε ψηφίσει δύο νόμους, διὰ τῶν ὁποίων ἀπηγορεύετο ἐπὶ ποινῇ θανάτου εἰς τοὺς σιτοπώλας α') νὰ ἀγοράζον συνεταιρικῶς καὶ εἰς βάρος τῶν σιτεμπόρων σίτον περισσότερον τῶν πενήτηντα φορμῶν¹ ἢ μεδίμων, καὶ β') νὰ κερδίζον περισσότερον τοῦ ἐνὸς ὀβολοῦ ἐκ τῆς πωλήσεως ἐκάστου μεδίμου.

¹ Ὁ φορμὸς ἦτο μέτρον διὰ τὰ σιτηρὰ ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἓνα μέδιμον (ἦτοι 40 περίπου ὀκάδας).

Ἄλλ' ἀμφοτέροισι τοὺς νόμους τούτους παρέβησαν οἱ σιτοπῶλαι τοῦ παρόντος λόγου καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο καταγγελία κατ' αὐτῶν εἰς τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων· αὕτη κατ' ἀρχὰς μὲν ἤθελε νὰ καταδικάσῃ αὐτοὺς εἰς θάνατον χωρὶς νὰ διεξαχθῇ δίκη, ἀλλ' ἔπειτα τῇ προτάσει βουλευτοῦ τινος—τοῦ ρήτορος τοῦ παρόντος λόγου—παρέπεμψε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τακτικὸν δικαστήριον, τὴν Ἑλιαίαν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου, προεδρευομένου ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν, παρουσιασθεὶς ὁ ἐν τῇ βουλῇ προτείνων τὴν παραπομπὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ δικαστήριον βουλευτῆς ἀπαγγέλλει τὸν παρόντα λόγον, τὸν ὅποιον χάριν αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Ἀνσίας.

Ὁ λόγος ἀπηγγέλη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ 386 π.Χ.

Πολλοὶ μοι προσελήλυθασιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, θαυμάζοντες, ¹ ὅτι ἐγὼ τῶν σιτοπωλῶν ἐν τῇ βουλῇ κατηγοροῦν, καὶ λέγοντες, ὅτι ὑμεῖς, εἰ ὡς μάλιστα αὐτοὺς ἀδικεῖν ἠγάγετε, οὐδὲν ἤττον καὶ τοὺς περὶ τούτων ποιούμενους τοὺς λόγους συκοφαντεῖν νομίζετε. Ὅθεν οὖν ἠνάγκασμαι κατηγορεῖν αὐτῶν, περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν βούλομαι.

Ἐπειδὴ γὰρ οἱ πρυτάνεις ἀπέδωσαν εἰς τὴν βουλὴν περὶ αὐ- ² τῶν, οὕτως ὠργίσθησαν αὐτοῖς, ὥστε ἔλεγον τινες τῶν ρητόρων, ὡς ἀκρίτους αὐτοὺς χρὴ τοῖς ἑνδεκα παραδοῦναι θανάτῳ ζημιῶσαι. Ἡγούμενος δὲ ἐγὼ δεινὸν εἶναι τοιαῦτα ἐθίζεσθαι ποιεῖν τὴν βουλὴν, ἀναστάς εἶπον, ὅτι μοι δοκοῖ κρῖνειν τοὺς σιτοπώλας κατὰ τὸν νόμον, νομίζων, εἰ μὲν εἰσι ἄξια θανάτου εἰργασμένοι, ὑμᾶς οὐδὲν ἤττον ἡμῶν γινώσσεσθαι τὰ δίκαια, εἰ δὲ μηδὲν ἀδικοῦσιν, οὐ δεῖν αὐτοὺς ἀκρίτους ἀπολωλέναι.

Πεισθείσης δὲ τῆς βουλῆς ταῦτα, διαβάλλειν ἐπεχείρουν με ³ λέγοντες, ὡς ἐγὼ σωτηρίας ἕνεκα τῆς τῶν σιτοπωλῶν τοῦ λόγου τούτου ἐποιούμην. Πρὸς μὲν οὖν τὴν βουλὴν, ὅτ' ἦν αὐτοῖς ἡ κρίσις, ἔργῳ ἀπελογησάμην· τῶν γὰρ ἄλλων ἡσυχίαν ἀγόντων ἀναστάς αὐτῶν κατηγοροῦν καὶ πᾶσι φανερὸν ἐποίησα, ὅτι οὐχ ὑπὲρ τούτων ἔλεγον, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις ἐβοήθουν.

- 4 Ἡρξάμην μὲν οὖν τούτων ἕνεκα, δεδιώς τὰς αἰτίας· αἰσχρὸν δ' ἡγοῦμαι πρότερον παύσασθαι, πρὶν ἂν ὑμεῖς περὶ αὐτῶν, ὅ τι ἂν βούλησθε, ψηφίσησθε.
- 5 Καὶ πρῶτον μὲν ἀνάβηθι καὶ εἶπε σὺ ἐμοί· μέτοικος εἶ; «Ναί». Μετοικεῖς δὲ πρότερον ὡς πεισόμενος τοῖς νόμοις τοῖς τῆς πόλεως ἢ ὡς ποιήσων, ὅ τι ἂν βούλη; «Ὡς πεισόμενος». Ἄλλο τι οὖν ἢ ἀξιότις ἀποθανεῖν, εἴ τι πεποίηκας παρὰ τοὺς νόμους, ἐφ' οἷς θάνατος ἢ ζῆμία; «Ἐγώ γε». Ἀπόκριται δὴ μοι, εἰ ὁμολογεῖς πλείω σίτον συμπρίασθαι πεντήκοντα φορμῶν, ὧν ὁ νόμος ἐξεῖναι κελεύει. «Ἐγὼ τῶν ἀρχόντων κελευόντων συνεπριάμην».
- 6 Ἐὰν μὲν τοίνυν ἀποδείξῃ, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὡς ἔστι νόμος, ὃς κελεύει τοὺς σιτοπώλας συνωνεῖσθαι τὸν σίτον, ἐὰν οἱ ἄρχοντες κελεύωσιν, ἀποψηφίσασθε· εἰ δὲ μή, δίκαιον ὑμᾶς καταψηφίσασθαι. Ἡμεῖς γὰρ ὑμῖν παρεσχόμεθα τὸν νόμον, ὃς ἀπαγορεύει μηδένα τῶν ἐν τῇ πόλει πλείω σίτον πεντήκοντα φορμῶν συνωνεῖσθαι.
- 7 Χρῆν μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἱκανὴν εἶναι ταύτην τὴν κατηγορίαν, ἐπειδὴ οὗτος μὲν ὁμολογεῖ συμπρίασθαι, ὃ δὲ νόμος ἀπαγορεύων φαίνεται, ὑμεῖς δὲ κατὰ τοὺς νόμους ὁμωμόκατε ψηφιεῖσθαι· ὅμως δ' ἵνα πεισθῆτε, ὅτι καὶ κατὰ τῶν ἀρχόντων ψεύδονται, ἀνάγκη διὰ μακροτέρων εἰπεῖν περὶ αὐτῶν.
- 8 Ἐπειδὴ γὰρ οὗτοι τὴν αἰτίαν εἰς ἐκείνους ἀνέφερον, παρακαλέσαντες τοὺς ἄρχοντας ἠρωτῶμεν. Καὶ οἱ μὲν τέτταρες οὐδὲν ἔφασαν εἰδέναί τοῦ πράγματος, Ἄνυτος δ' ἔλεγεν, ὡς τοῦ προτέρου χειμῶνος, ἐπειδὴ τίμιος ἦν ὁ σίτος, τούτων ὑπερβαλλόντων ἀλλήλους καὶ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς μαχομένων συμβουλευσεῖεν αὐτοῖς παύσασθαι φιλονικουσιν, ἡγούμενος συμφέρειν ὑμῖν τοῖς παρὰ τούτων ὠνουμένοις ὡς ἀξιώτατον τούτους πρίασθαι· δεῖν γὰρ αὐτοὺς ὀβολῶ μόνον πωλεῖν τιμιώτερον. Ὡς τοίνυν οὐ συμπριαμένους καταθέσθαι ἐκέλευεν αὐτούς, ἀλλὰ μὴ ἀλλήλοις ἀντωνεῖ-

σθαι συνεβούλευεν, αὐτὸν ὑμῖν ἄνυτον μάρτυρα παρέξομαι, καὶ ὡς οὗτος μὲν ἐπὶ τῆς προτέρας βουλῆς τούτους εἶπε τοὺς λόγους, οὗτοι δὲ τῆτες συνωνούμενοι φαίνονται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἔστι μὲν τοίνυν οὐχ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων κελευσθέντες συνε- 10
πρίαντο τὸν σίτον, ἀκηκόατε ἡγοῦμαι δέ, ἐὰν ὡς μάλιστα περὶ
τούτων ἀληθῆ λέγωσιν, οὐχ ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοὺς ἀπολογήσεσθαι,
ἀλλὰ τούτων κατηγορήσειν, περὶ γὰρ ὧν εἰσι νόμοι διαρρήδην
γεγραμμένοι, πῶς οὐ χρὴ διδόναι δίκην καὶ τοὺς μὴ πειθομένους
καὶ τοὺς κελεύοντας τούτοις τάναντία πράττειν;

Ἄλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἶομαι αὐτοὺς ἐπὶ μὲν τούτῳ 11
τῷ λόγῳ οὐκ ἐλέγξεσθαι ἴσως δ' ἐροῦσιν, ὡσπερ καὶ ἐν τῇ βουλῇ,
ὡς ἐπ' εὐνοίᾳ τῆς πόλεως συνωνοῦντο τὸν σίτον, ἔν' ὡς ἀξιότατον
ἡμῖν πωλοῖεν. Μέγιστον δ' ὑμῖν ἐρῶ καὶ περιφανέστατον τεκμή-
ριον, ὅτι ψεύδονται. Ἐχρῆν γὰρ αὐτούς, εἴπερ ὑμῶν ἕνεκα ἐπρατ- 12
τον ταῦτα, φαίνεσθαι τῆς αὐτῆς τιμῆς πολλὰς ἡμέρας πωλοῦντας,
ἕως ὃ συνωνημένος αὐτοὺς ἐπέλιπε· νῦν δ' ἐνίοτε τῆς αὐτῆς ἡμέ-
ρας ἐπώλουν δραχμῆ τιμιώτερον, ὡσπερ κατὰ μέδιμον συνωνού-
μενοι. Καὶ τούτων ὑμᾶς μάρτυρας παρέχομαι.

Δεινὸν δὲ μοι δοκεῖ εἶναι, εἰ, ὅταν μὲν εἰσφορὰν εἰσενεγκεῖν 13
δέη, ἦν πάντες εἴσεσθαι μέλλουσιν, οὐκ ἐθέλουσιν, ἀλλὰ πενίαν
προφασίζονται, ἐφ' οἷς δὲ θάνατός ἐστιν ἡ ζημία καὶ λαθεῖν αὐτοῖς
συνέφερε, ταῦτα ἐπ' εὐνοίᾳ φασὶ τῇ ὑμετέρα παρανομησαί. Καίτοι
πάντες ἐπίστασθε, ὅτι τούτοις ἥκιστα προσήκει τοιοῦτους ποιεί-
σθαι λόγους. Τάναντία γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις συμφέρει τότε
γὰρ πλείστα κερδαίνουσιν, ὅταν κακοῦ τινος ἀπαγγελθέντος τῇ
πόλει τίμιον τὸν σίτον πωλώσιν.

Οὕτω δ' ἄσμενοι τὰς συμφοράς τὰς ὑμετέρας ὀρώσιν, ὥστε τὰς 14
μὲν πρότεροι τῶν ἄλλων πυνθάνονται, τὰς δ' αὐτοὶ λογοποιοῦσιν,
ἢ τὰς ναῦς διεφθάρθαι τὰς ἐν τῷ Πόντῳ ἢ ὑπὸ Λακεδαιμονίων

- ἐκπλεούσας συνειληφθαι ἢ τὰ ἐμπόρια κεκλήσθαι ἢ τὰς σπονδὰς
- 15 μέλλειν ἀπορρηθῆσθαι· καὶ εἰς τοῦτ' ἔχθρας ἐληλύθασι, ὥστ' ἐν τοῖς καιροῖς ἐπιβουλεύουσιν ὑμῖν, ὥσπερ οἱ πολέμιοι. Ὅταν γὰρ μάλιστα σίτου τυγχάνητε δεόμενοι, ἀναρπάζουσιν οὗτοι καὶ οὐκ ἐθέλουσι πωλεῖν, ἵνα μὴ περὶ τῆς τιμῆς διαφερώμεθα, ἀλλ' ἀγαπῶμεν, ἐὰν ὀποσουτινοσοῦν πριάμενοι παρ' αὐτῶν ἀπέλθωμεν ὥστ' ἐνίοτε εἰρήνης οὔσης ὑπὸ τούτων πολιιορκούμεθα.
- 16 Οὕτω δὲ πάλαι περὶ τῆς τούτων πανουργίας καὶ κακονοίας ἡ πόλις ἔγνωκεν, ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις ὠνίοις ἅπασιν τοὺς ἀγορανόμους φύλακας κατεστήσατε, ἐπὶ δὲ ταύτῃ μόνῃ τῇ τέχνῃ χωρὶς σιτοφύλακας ἀποκληροῦτε· καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων πολιτῶν ὄντων δίκην τὴν μεγίστην ἐλάβετε, ὅτι οὐχ οἰοί τ' ἦσαν τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατήσαι. Καίτοι τί χρὴ αὐτοὺς τοὺς ἀδικοῦντας ὑφ' ὑμῶν πάσχειν, ὅποτε καὶ τοὺς οὐ δυναμένους φυλάτειν ἀποκτείνετε;
- 17 Ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρὴ, ὅτι ἀδύνατον ὑμῖν ἐστιν ἀποψηφίσασθαι. Εἰ γὰρ ἀπογνώσεσθε ὁμολογούντων αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους συνίστασθαι, δόξεθ' ὑμεῖς ἐπιβουλεύειν τοῖς εἰσπλέουσιν. Εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ ἀπολογία ἐποιοῦντο, οὐδεὶς ἂν εἶχε τοῖς ἀποψηφισαμένοις ἐπιτιμᾶν· ἐφ' ὑμῖν γὰρ ὀποτέροις βούλεσθε πιστεύειν· νῦν δὲ πῶς οὐ δεινὰ ἂν δόξαίτε ποιεῖν, εἰ τοὺς ὁμολο-
- 18 γούντας παρανομεῖν ἀζημίους ἀφήσετε; Ἀναμνήσθητε δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι πολλῶν ἤδη ἐχόντων ταύτην τὴν αἰτίαν ἀρνούμενων καὶ μάρτυρας παρεχομένων θάνατον κατέγνωτε, πιστότερους ἡγησάμενοι τοὺς τῶν κατηγορῶν λόγους. Καίτοι πῶς ἂν οὐ θαυμαστὸν εἴη, εἰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀμαρτημάτων δικάζοντες μᾶλλον ἐπιθυμεῖτε παρὰ τῶν ἀρνούμενων δίκην λαμβάνειν;
- 19 Καὶ μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ἡγοῦμαι φανερὸν εἶναι, ὅτι οἱ περὶ τῶν τοιούτων ἀγῶνες κοινότατοι τυγχάνουσιν ὄντες τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε πεύσσονται, ἦντινα γνώμην περὶ αὐτῶν ἔχετε, ἡγούμενοι, ἐὰν μὲν θάνατον τούτων καταγνώτε, κο-

σμιωτέρους ἔσσεσθαι τοὺς λοιπούς· ἐὰν δ' ἄζημίους ἀφήτε, πολλὴν ἄδειαν αὐτοῖς ἐψηφισμένοι ἔσσεσθε ποιεῖν, ὅτι ἂν βούλωνται. Χρῆ 20
 δέ, ὡ ἄνδρες δικασταί, μὴ μόνον τῶν παρεληλυθότων ἕνεκα αὐ-
 τοὺς κολάζειν, ἀλλὰ καὶ παραδείγματος ἕνεκα τῶν μελλόντων
 ἔσσεσθαι· οὕτω γὰρ ἔσονται μόνις ἀνεκτοί. Ἐνθυμεῖσθε δέ, ὅτι ἐκ
 ταύτης τῆς τέχνης πλείστοι περὶ τοῦ σώματος εἰσιν ἡγωνισμένοι·
 καὶ οὕτω μεγάλα ἐξ αὐτῆς ὠφελοῦνται, ὥστε μᾶλλον αἰροῦνται
 καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ τῆς ψυχῆς κινδυνεύειν ἢ παύεσθαι
 παρ' ὑμῶν ἀδίκως κερδαίνοντες.

Καὶ μὲν δὴ οὐδ' ἐὰν ἀντιβολῶσιν ὑμᾶς καὶ ἱκετεύωσι, δι- 21
 καίως ἂν αὐτοὺς ἐλεήσαιτε, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τῶν τε πολιτῶν,
 οἱ διὰ τὴν τούτων πονηρίαν ἀπέθνησκον, καὶ τοὺς ἐμπόρους,
 ἐφ' οὓς οὗτοι συνέστησαν· οἷς ὑμεῖς χαριεῖσθε καὶ προθυμότερους
 ποιήσετε, δίκην παρὰ τούτων λαμβάνοντες. Εἰ δὲ μή, τίν' αὐτοὺς
 οἴεσθε γνώμην ἔξειν, ἐπειδὴν πύθωνται, ὅτι τῶν καπήλων, οἱ τοῖς
 εἰσπλέουσιν ὠμολόγησαν ἐπιβουλεύειν, ἀπεψηφίσασθε;

Οὐκ οἶδα, ὅτι δεῖ πλείω λέγειν περὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων 22
 τῶν ἀδικούντων, ὅτου δικάζονται, δεῖ παρὰ τῶν κατηγορῶν πυ-
 θέσθαι, τὴν δὲ τούτων πονηρίαν ἅπαντες ἐπίστασθε. Ἐὰν οὖν
 τούτων καταψηφίσησθε, τά τε δίκαια ποιήσετε καὶ ἀξιώτερον
 τὸν σίτον ὠνήσεσθε· εἰ δὲ μή, τιμιώτερον.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

§ 1. ἡσυχίαν ἄγω ζῶ ἡσύχως.— *πράγματα* ἐνοχλήσεις, ἀνησυχία.— *αἰτία* κατηγορία.— *οἶόν τε* (δηλ. *ἔστι*) εἶναι δυνατόν.— *οἱ μὴ γεγονότες* ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ἔχουν ἀκόμη γεννηθῆ, οἱ ἀγέννητοι.— *διὰ τοὺς τοιούτους*, δηλ. τοὺς συκοφάντας.

§ 2-3. ἄπορος δύσκολος.— *ὁ ἀγών* ὁ δικαστικὸς ἀγών, ἡ δίκη.— *ἀπογράφομαι* κατηγοροῦμαι (ἐγγράφως).— *ἐλάαν* (= *ἐλαίαν*), δηλ. *μορίαν*.— *οἱ ἐωνημένοι* (τοῦ *ἠνοῦμαι*) ἐκεῖνοι ποὺ εἶχον μισθώσει (παρὰ τῆς πολιτείας).— *πυνθανόμενοι* ζητοῦντες πληροφορίας (ἂν ἠφάνισα μορίαν) ὡς ὑποκμ. τῆς μτχ. : οἱ συκοφάνται (δηλ. ὁ Νικόμαχος καὶ οἱ παρακινήσαντες αὐτὸν εἰς τὴν κατηγορίαν).— *ἀπελέγχω* (τι) ἀνασχευάζω, ἀποδεικνύω τι ψευδές· *ἐμοὶ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπορωτάτην εἶναι ἀπελέγξαι* ὅτι δι' ἐμὲ αὐτὴ ἡ κατηγορία θὰ ἦτο δυσκολωτάτη πρὸς ἀνασχευήν: ὅτι εἰς ἐμὲ θὰ ἦτο δυσκολώτατον νὰ ἀνασχευάσω αὐτὴν τὴν κατηγορίαν.— *περὶ ὧν οὗτος . . . = ἄμ' ὑμῖν . . . ἀκούσαντα περὶ ὧν οὗτος ἐπιβεβουλευκῶς ἤκει* ἐνῶ συγχρόνως μὲ σᾶς . . . ἤκουσα τὴν κατηγορίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς (ὁ κατήγορος) μοχθηρῶς ἐπινοήσας ἤλθε καὶ διετύπωσε κατ' ἐμοῦ ἐνώπιόν σας.— *διαγιγνώσκω* κρίνω, ἀποφασίζω.— *καὶ περὶ τῆς π. καὶ περὶ τῆς οὐσίας*, καθόσον ὁ κατηγορούμενος ἐν περιπτώσει καταδίκης θὰ ἐξωρίζετο καὶ ἡ περιουσία του θὰ ἐδημεύετο· ἴδ. εἰσαγ. εἰς τὸν παρόντα λόγον.— *διδάσκω* διαφωτίζω.

§ 4. *Πείσανδρος*, Ἰθνηναῖος, ἐκ τοῦ δήμου τῶν Ἀχαρνῶν· ὑπῆρξεν εἰσηγητὴς τοῦ κατασταθέντος ἐν Ἀθήναις τὸ 411 πολιτεύματος τῶν τετρακοσίων· μετὰ τὴν κατάλυσιν τούτων κατέφυγεν εἰς τὴν Δεκέλειαν πρὸς τοὺς Λακεδ. καὶ δι' αὐτὸ ἐδημεύθη ἡ περιουσία του.— *χω-*

ριον κτήμα. — τὰ ὄντα τὰ ὑπάρχοντα, τὰ κτήματα, ἡ περιουσία. — δωρεάν ὡς δῶρον (διὰ τὴν συμμετοχὴν του εἰς τὸν φόνον τοῦ Φρουνίχου, ἑνὸς τῶν τετρακοσίων). — *πριάμενος*, ἀόρ. α' (ἄσιγμος) μτχ. τοῦ ὠνοῦμαι ἀγοράζω. — *ἐκμισθῶ τι* δίδω κάτι ἐπὶ μισθώματι, μισθώνω κάτι. — *ειρήνης οὔσης*, τὸ 404/3.

§ 5. *ἐλάα*, δηλ. *μορία*. — τοῦ προτέρου χρόνου (= τῶν ἐν τῷ προτέρῳ χρόνῳ γεγενημένων), γνκ. τῆς αἰτίας εἰς τὸ ζημιοῦσθαι· *ζημιοῦμαι* τιμωροῦμαι. — *δι' ἡμᾶς* = *δι' ἐμὲ* ἕξ αἰτίας μου.

§ 6-8. *ὁ πόλεμος*, δηλ. ὁ πελοποννησιακός. — τὰ πόρρω τὰ (ἀγροτικά) κτήματα τὰ εὐρισκόμενα εἰς ἀπομεμακρυσμένα σημεῖα τῆς Ἀτικῆς. — *ὑπὸ Λακεδ.*, ἐκ τῆς Δακελείας. — *ὑπὸ τῶν φίλων* ὑπὸ τῶν ἰδικῶν μας στρατιωτῶν. — *δίκην δίδωμι ὑπὲρ τινος* τιμωροῦμαι διὰ τι. — *ἄλλως τε καὶ* καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καί: καὶ μάλιστα. — *δι*, αἰτλγκ. — *ἄπρατος* ἀπώλητος. — *πλεῖν* = *πλέον*. — *ἐξέκοπτον*, οἱ ἀνθρώποι· *ἐκκόπτω* ἐκρίζωνω. — *ἐν ᾧ* (δηλ. χρόνῳ) ὅτε. — *δσφ* καθόσον. — *τῶν τ. ἐπιμελεῖσθε*, ἴδιον ἔργον τῶν Ἀρεοπαγιτῶν ἦτο νὰ ἐπιθεωροῦν καθ' ἕκαστον μῆνα τὴν κατάστασιν τῶν ἱερῶν ἐλαίων δι' *ἐπιμελητῶν*, τοὺς ὁποίους ἕξ ἑαυτῶν ἐξέλεγον. — *δασὺς* κατάφυτος. — *ὄντα*, ἡ μτχ. κατηγορητκ. ἐκ τοῦ *ἐπίστασθε*. — *ἴδιαι ἐλαταὶ* ἐλαταὶ ἰδιωτικά, ἀνήκουσαι εἰς ἰδιώτας· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς *μορίας*, αἱ ὁποῖαι ἦσαν δημόσιαι. — *ἡ γῆ ψιλῆ γεγένηται* ἀπομένει ἡ γῆ ἀπογυμνωμένη (ἄνευ δένδρων). — *τῶν αὐτῶν... κεκτημένων* ἐνῶ οἱ αὐτοὶ ὑπῆρξαν ἰδιοκτῆται. — *δίκην λαμβάνω παρὰ τινος* τιμωρῶ τινα. — *διὰ παντὸς τοῦ χρόνου* καθ' ὅλην (αὐτὴν) τὴν χρονικὴν περίοδον (δηλ. *καὶ ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ ἐν τῷ πολέμῳ*). — *ἀφίημί τινα τῆς αἰτίας* ἀπαλλάσσω τινα τῆς κατηγορίας. — *ἡ που* βεβαίως. — *ἀφ' ὑμῶν* ἐκ μέρους σας· νὰ συναφθῇ μὲ τὸ *ἀζημίους γενέσθαι*.

§ 9-10. *ἀλλὰ γὰρ* ἀλλ' ὅμως. — *πρὶν... γενέσθαι*, τὸ γίνομαι ἐπὶ χρόνου: παρέρχομαι, περῶν. — *ἀπομισθῶ* = *ἐκμισθῶ* (§ 4). — *ἐπὶ Πυθιοδώρου ἀρχ.*, τὸ 404/3. — *τρίτῳ ἔτει... ἐνιαυτὸν* = *τρίτῳ ἔτει... ἐμισθώσατο καὶ εἰργάσατο ἐνιαυτὸν*. — *μισθοῦμαι τι* λαμβάνω κάτι ἐπὶ μισθώματι (: μὲ ἐνοίκιον). — *εργάζομαι* καλλιερῶ. — *δμοίως* ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις (δηλ. *οὔτε ἰδιαν ἐλάαν οὔτε μο-*

ρίαν οὔτε σηκὸν παραλαβών).— *μοι χάριν ἐμοῦ*: παρακαλῶ.— *ἴτε*, ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς παρισταμένους μάρτυρας, οἱ ὅποιοι ἀναβάντες ἐπὶ βάθρου, κειμένου πλησίον τοῦ βήματος τοῦ ρήτορος, ἐπιβεβαιοῦν τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου.

§ 11. *ἐξήκει* παρῆλθεν.— *ἐπὶ Σουριάδου ἀρχ.*, τὸ 397/6.— *ὁ ὕστερον ἐργαζόμενος* ὁ τελευταῖος καλλιεργητής.

§ 12-13. *ἐν τῷ τέως χρόνῳ* μέχρι τοῦδε.— *ὅσοι φάσκοιεν* = εἵ τινες φάσκοιεν = ὁσάκις τινὲς ἔλεγον.— *δεινὸς* σῶφρων.— *ἀκριβῆς* ἀκριβῶς ὑπολογίζων, προνοητικός.— *εἰκῆ* ἄνευ ὑπολογισμοῦ.— *ἀλογιστως* ἀπερισκέπτως.— *ἡγανάκτουν ἄν*, ἔδῳ ὁ πρτκ. μετὰ τὸ ἄν δηλοῦν τὸ κατ' ἐπανάληψιν συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν: ἡγανάκτουν.— *εὐλογοῦμαι* ἐπαινοῦμαι.— *σκοπεῖν ἄν* = *ὅτι ἐσκόπουν ἄν* *σκοπῶ* ἐξετάζω, ὑπολογίζω.— *ὅ τι (ἄν) κέρδος ἐγίγνετο τῷ ἀφανίσαντι* ποῖον κέρδος θὰ εἶχεν ἐκεῖνος πού θὰ κατέστρεφε (σηκόν).— *περιποιῶ* = *σῶζω* διατηρῶ, δὲν καταστρέφω.— *τί ἄν διεπραξάμην* τί θὰ ἐκέρδιζα.— *λαθῶν* εἰς ἔμενα ἀπαράτητος, εἰς δὲν μ' ἔβλεπε κανεῖς.— *ὑβρις* ὑπεροψία, αὐθάδεια, ἀφοβία.— *εἰκὸς* (δηλ. *ἐστὶ*), δίκαιον, πρέπον εἶναι.— *οὕτω* ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως.— *ἀντίδικος*, ἔδῳ: κατήγορος.— *ἐκ τούτων* σύμφωνα μετὰ αὐτὰς τὰς σκέψεις, μετὰ αὐτοὺς τοὺς ὑπολογισμοὺς (πού ἀνέφερα προηγουμένως).— *ἀποφαίνω* ἀποδεικνύω.

§ 14. *οὗτος*, ὁ κατήγορος.— *ὑπὸ πενίας* διὰ ν' ἀνακουφίσω τὴν πενίαν μου (μετὰ τὸ ἀσήμαντον κέρδος πού θὰ μοῦ παρεῖχεν ἡ πώλησις τῶν ξύλων).— *τοῦ σηκοῦ ὄντος* εἰς τὸ σηκὸς ὑπῆρχεν (ἐν τῷ κτήματι).— *ἀμπέλοις ἐμποδῶν ἦν* (ὁ σηκὸς) παρημποδίζεν ὁ σηκὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κλημάτων.— *οἰκίας ἐγγυὲς (ἦν ὁ σηκὸς)*, ὥστε ν' ἀσχημίζη αὐτήν.— *ἀπειρος (ἦν) τῶν παρ' ὑμῖν κινδύνων* δὲν ἤξευρα τοὺς κινδύνους πού θὰ διέτρεχα ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου σας.— *πολλὰς ἄν...*, τὸ ἄν καὶ εἰς τὸ ἀποφῆναιμι καὶ εἰς τὸ γενομένας = ἀποφῆναιμι ἄν, *ὅτι πολλὰ... ἐγένοντο ἄν*.

§ 15-16. *μεθ' ἡμέραν* ἐν καιρῷ ἡμέρας.— *ἐξέκοπτον*, κατὰ τοὺς δισυχρισμοὺς τοῦ κατηγοροῦ.— *ὡσπερ οὐ δέον* (αἰτ. ἀπόλ.) ὡσὰν νὰ

μὴ ἦτο ἀνάγκη.—*αἰσχροὺς ἦν* ἦτο ἐπονείδιστον, ἔφερεν ἐντροπὴν (ὡς σημεῖον ἐλαχίστης φιλοκερδείας).—*ἴσως ἂν τις ἡμέλησε τῶν παριόντων* ἴσως τις δὲν θὰ ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψει τοὺς διερχομένους διαβάτας (δηλ. τὰς κατηγορίας τῶν διαβατῶν ὡς ἀσημάντους προκειμένου περὶ *αἰσχροῦ μόνον πράγματος*).—*ζημία*, ἐδῶ: τιμωρία, ποινή.—*ἄθλιος* δυστυχής.—*σύννοιά τι* γνωρίζω τι, εἶμαι ἐν γνώσει τινός.—*ἐξημέραντον*, οἱ δοῦλοι.—*ἐπ' ἐκείνοις ἦν* εἰς τὴν ἔξουσίαν ἐκείνων ἦτο.—*τιμωροῦμαι* ἐκδικοῦμαι.—*ἐλευθέρους γενέσθαι*, οἱ δοῦλοι ἐτύγγανον τῆς ἐλευθερίας των, ἐὰν μήνυσίς τις παρ' αὐτῶν κατὰ τοῦ κυρίου των ἀπεδεικνύετο ἀληθής.

§ 17. *οἰκέτης* δοῦλος.—*παρίσταται μοι* μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν.—*τοσοῦτων μισθωμένων καὶ ἀπάντων συνειδότην* ἐνῶ τόσοι πολλοὶ μισθωταὶ ὑπῆρξαν καὶ ὅλοι ἐγνώριζον (ὅτι ἐν τῷ κτήματι ὑπῆρξε σηκός).—*προθεσμίας οὐδεμιᾶς οὔσης...*, προσδιορίζει αἰτιολογικῶς τὸ: *προσήκον* (αἰτ. ἀπόλυτος) *ὁμοίως ἅπασιν* κτλ. ἐνῶ ὁμοίως ἐνδιεφέροντο ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι εἶχον καλλιεργήσει τὸ κτῆμα, νὰ εἶναι σῶος (νὰ διατηρῆται) ὁ σηκός, διότι οὐδεμία προθεσμία ὑπῆρχε διὰ τὴν δικαστικὴν δίωξιν τῆς πράξεως (διότι δὲν παρεγράφετο αὐτὸ τὸ ἔγκλημα).—*ἀπολύω τινὰ* ἀπαλλάσσω τινὰ (ἀπὸ τὴν κατηγορίαν).

§ 18. *εἰ... καὶ ταῦτα παρεσκευασάμην* ἐὰν... ἐκανόνιζα καὶ αὐτὰ (ἐλάμβανα δηλ. τὰ μέτρα μου καὶ ὡς πρὸς τοὺς μισθωτὰς συνεννοούμενος μὲ αὐτοὺς διὰ τὴν ἀπόκρυψιν τῆς καταστροφῆς τοῦ σηκοῦ).—*ἀλλήλων*, ἐκ τοῦ *ταῦτα*.—*ἀποκρύπτομαι* κρύπτω (μέσα μου) ἀπὸ τοὺς ἄλλους.—*εἰδέναι*, τὸ ἀπρομφ. ἐδῶ δηλοῖ τὸν σκοπόν.—*διάφοροι περὶ τῶν ἐμῶν τυγχάνουσιν ὄντες* εἶναι ἐχθροὶ ὡς πρὸς τὰ συμφέροντά μου (καθ' ἐκάστην δηλ. φιλονικοῦν μὲ ἐμὲ διαμφισβητοῦντες τὰ ὄρια ἢ ἄλλο τι τῆς ἰδιοκτησίας μου).

§ 19. *οὐς*, ἀντικμ. τοῦ *παρασχέσθαι*.—*τοῦτον*, δηλ. τὸν κατήγορον.—*οὕτως* ἔτσι ἀπερισκέπτως.—*τὰ πρέμνα*, ἐδῶ=τὸν *σηκόν πρέμνον* κυρ.: κορμός, στέλεχος (δένδρου).—*ἀνατίθεμαι* φορτώνω (ἐδῶ: ἐπὶ τῆς ὑπὸ βοῶν συρομένης ἀμάξης).—*ῥχετο*, πρτκ. μὲ σημ.

ἀορ. τοῦ οἴχομαι ἔχω ἀπέλθει· ὤχετο ἀπάγων τὰ ξύλα ἐπῆρε τὰ ξύλα καὶ ἔφυγε.

§ 20-22. τότε, ὅτε δηλ. ἐγίνετο τὸ ἔγκλημα.—*παρακαλῶ* προσκαλῶ.—*μάρτυρας*, κτηγρμ.—*ὑπολείπω* ἀφήνω.—*ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ* διὰ τούτου τοῦ τρόπου.—*ἦσθα ἂν τετιμωρημένος* = *ἐτετιμώρησο ἂν*.—*πράττω ἕνεκά τινος* ἐνεργῶ πρὸς τὸ συμφέρον τινός.—*πλεῖστον* (*ἀργύριον*) πλεῖστα χρήματα.—*ὑπὸ* ἕνεκα.—*δύναμις* πολιτικὴ ἐπιρροή.—*σοι*, δικ. χαριστικ.—*τοὺς ἑννέα ἄρχοντας*, ἐδῶ προφανῶς ἐννοεῖ μόνον ἓνα ἐκ τῶν ἑννέα ἀρχόντων, τὸν ἀρχοντα *βασιλέα*, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ἡ ἐξέτασις τούτου τοῦ ζητήματος.—*ἐπάγω τὸν ἄρχοντα* ὀδηγῶ τὸν ἄρχοντα εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐγκλήματος, ἵνα ἰδίῳις ὄμμασιν ἴδῃ αὐτό.—*τινάς*, ἐπεξήγησις τοῦ *ἄλλου*.—*οἱ ἐξ Ἀρείου πάγου* οἱ Ἀρεοπαγῖται.—*ἂν συνήδεσαν* θὰ ἀνεγνώριζον, θὰ ἐλείθοντο.—*διαγιγνώσκω*, ἰδ. § 2-3 (σελ. 37).

§ 23. *καὶ ταύτην ζημίαν* = *καὶ τοῦτο* (δηλ. τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ *μάρτυρας*) *ζημίαν*.—*ἐμοὶ τοῦτο ζημία γίνεταί* τοῦτο καταλογίζεται εἰς βάρος μου.—*θανμάζω τινός* παραξενεύομαι μέ τινα.—*συκοφαντῶν* ἓνας συκοφάντης (ὅπως ὁ κατήγορος).—*ἀπορῶ τινός* ἔχω ἔλθειν, στεροῦμαι τινός.

§ 24. *ἐν τῷ πεδίῳ*, νοεῖται ἡ μεγάλη πεδιάς τῶν Ἀθηνῶν ἡ διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Κηφισοῦ.—*πυρκαϊαί*, ἐδῶ: κορμοὶ καεισῶν μορίων.—*καὶ ἐπεργάσασθαι* καὶ τὸν ἱερὸν χώρον τούτων νὰ καλλιεργήσω.—*ὄσπερ* καθόσον.

§ 25-26. *οὕτω περὶ πολλοῦ ποιῶμαι τι* ἀποδίδω τόσην μεγάλην σπουδαιότητα (σημασίαν) εἰς τι.—*καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν* καὶ προσέτι τὴν περιουσίαν μου.—*μάρτ. τούτων*, δηλ. τῆς διαγωγῆς μου πρὸς τὰς μορίας.—*ἐπιμελουμένους* (δηλ. *τῶν μορίων*) οἱ ὁποιοὶ ἐπιθεωρεῖτε τὰς μορίας (διὰ τῶν *ἐπιμελητῶν* ἰδ. § 6-8).—*ἐπιγνώμονες*, οὗτοι ἴδιον ἔργον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶχον νὰ ἐξακριβῶνουν τὸ ποσὸν τοῦ ἐπὶ τῶν μορίων καρποῦ, ἵνα εὐρίσκηται ἀσφαλῆς κάπως βᾶσις διὰ τὴν πώλησιν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς πόλεως· τοὺς ἐπιγνώμονας ἐξέλεγον οἱ Ἀρεοπαγῖται ἐξ ἑαυτῶν.—*ἐργάζομαι*, ἰδ. § 9-10.—*περὶ τὰς μορίας*,

δηλ. τὰς κατεστραμμένας. — *χωρῖα* γαῖαι, χώροι. — *ἐξημίωσέ με ὡς ἐργαζόμενον τὰ...*, ἢ καλλιέργεια τοῦ πλησίον τῶν σηκῶν χώρου ἀπηγορεύετο ἐπὶ ποινῇ προστίμου· ἴδ. εἰσαγ. εἰς τὸν παρόντα λόγον. — *μικρὰς ζημίας*, ἐννοεῖ τὴν χρηματικὴν ποινὴν, τὴν ὁποίαν ἐπέβαλλεν ὁ Ἄρειος πάγος εἰς ἐκεῖνον, ὅστις εὗρίσκετο ἔνοχος καλλιέργειας τοῦ πλησίον τοῦ σηκοῦ χώρου. — *τοὺς περὶ τοῦ σώματος κινδύνους* τοὺς κινδύνους τοὺς ἀπειλοῦντας τὴν (πολιτικὴν) ὑπαρξίν μου, τὸ ἄτομόν μου· ποῖοι κίνδυνοι ἠπειλοῦν τὸν κατηγορούμενον, ἐὰν κατέστρεφε μορρίαν ἢ σηκόν; — *οὕτω περὶ οὐδενὸς ἠγοῦμαι* ἀποδίδω τόσην μικρὰν σημασίαν εἰς τι. — *τὰς πολλὰς ἐλάας*, τὰς ἐν § 24 μνημονευθείσας μορρίας. — *μᾶλλον* εὐκολώτερον· διατί; (§ 24). — *οὕτω θεραπεύω τινὰ* τόσον πολὺ μεριμνῶ περὶ τίνος. — *λαθεῖν (με) ἐξορῶξαντα* νὰ ἐκρυζώσω χωρὶς νὰ με ἴδουν.

§ 27. *κρεῖττον* συμφερότερον, ἀκινδυνότερον. — *ὡς τότε δυνάμενος* ὡς ἐὰν τότε (δηλ. ἐπὶ τῶν τριάκοντα) εἶχα (πολιτικὴν) ἐπιρροὴν (καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠδυνάμην νὰ παρανομήσω). — *ὡς νῦν διαβεβλημένος* ὡς ἐὰν τώρα (δηλ. ἐπὶ τῆς δημοκρατίας) ἔχω διαβληθῆ (καὶ ὡς ἐκ τούτου ὀφείλω νὰ εἶμαι προσεκτικός). — *μᾶλλον ἐξῆν*, διότι ἐπὶ τῶν τριάκοντα οὐδεμία δικαστικὴ ἀρχὴ ὑφίστατο, ἰδίως δὲ ὁ Ἄρειος πάγος εἶχε καταλυθῆ.

§ 28. *ἦν, α'* πρόσωπον. — *κακόνους εἰμί τινι* διάκειμαι δυσμενῶς (ἐχθρικῶς) πρὸς τινά, εἶμαι ἐχθρὸς τίνος. — *περιέχει*, δηλ. *τὸ χωρίον περιέχω* περιβάλλω. — *ἄερκτόν ἐστι* δὲν εἶναι περιφραγμένον. — *κάτοπτος* δυνάμενος νὰ παρατηρηθῆ, ὄρατός.

§ 29. *δεινὸν* παράδοξον. — *ἐπεργάζομαι* καλλιερῶ ἱερὸν χῶρον. — *καθίστημι τινά εἰς κίνδυνον* εἰσάγω τινὰ εἰς δίκην. — *ἐπιμελητῆς ἤρημένος*, δηλ. ὑφ' ὑμῶν, τῶν Ἀρεοπαγιτῶν. — *ἀπογράφω* κατηγορῶ (ἐγγράφως).

§ 30 - 31. *πιστὸς* ἀξιόπιστος. — *περὶ ὧν αὐτοὶ σύνιστε* περὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα σεῖς οἱ ἴδιοι γνωρίζετε ἀκριβῶς. — *τὰ τοιαῦτα...* = *ἀνασχέσθαι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν λεγόντων τὰ τοιαῦτα ἀνασχέσθαι*, ἄορ. β' ἀπρμφ. τοῦ *ἀνέχομαι*· ὁ ἄορ. ἐν τῇ ὀριστκ. *ἠνσεσχό-*

μην ἠνέχθην. — ἐνθυμοῦμαι ἔκ τινος λαμβάνω τι ὑπ' ὄψει. — ἐκ τῶν εἰρημένων, δηλ. ὑπ' ἐμοῦ. — καὶ ἡ ἄλλη πολιτεία καὶ προσέτι ἡ διαγωγή μου ὡς πολίτου. — καὶ τρ. καὶ εἰσφ. εἰσφέρων καὶ χ., εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκτὸς τῶν τακτικῶν φόρων, τοὺς ὁποίους κατέβαλλον οἱ πολῖται, ἐπεβάλλοντο καὶ πρόσθετοι χρηματικά ὑποχρεώσεις εἰς τοὺς πλουσιωτέρους ἐξ αὐτῶν, ὀριζομένους ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἀρχόντων ἢ τῶν φυλῶν· αἱ ὑποχρεώσεις αὗται ἐκαλοῦντο *λητουργίαι*· ἡ δαπανηροτέρα ὄλων τῶν λητουργιῶν ἦτο ἡ *τριηραρχία*· ὁ ἀναλαμβάνων αὐτὴν ὑπεχρεοῦτο εἰς ἀρχαιότερους χρόνους νὰ ἐξοπλίση τὴν τριήρη, τὴν ὁποίαν παρελάμβανε παρὰ τῆς πόλεως· ἡ *εἰσφορὰ* ἦτο φόρος ἔκτακτος ἐπιβαλλόμενος ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς πολεμικὰς παρσκευάς· ἡ δὲ *χορηγία* συνίστατο εἰς τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς καταβολὴν τῆς δαπάνης διὰ τὴν διατροφήν τοῦ χοροῦ τοῦ προοριζομένου διὰ τὰς τραγωδίας καὶ κωμωδίας ἢ τὰς θρησκευτικὰς ἑορτάς. — *τᾶλλα λητουργῶν*, ὡς ἄλλαι λητουργίαι ἀναφέρονται ἡ *γυμνασιαρχία*, ἡ *ἀρχιθεωρία* καὶ ἡ *ἐστίασις*· καὶ ἡ μὲν *γυμνασιαρχία* συνίστατο εἰς τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς καταβολὴν τῆς δαπάνης διὰ τὸν ἐξωραϊσμὸν τοῦ διὰ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας προωρισμένου χώρου καὶ διὰ τὴν ἐκγύμνασιν καὶ διατροφήν τῶν ἀθλητῶν· ἡ *ἀρχιθεωρία* εἰς τὴν ἀναδοχὴν τῆς δαπάνης τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τὰς *θεωρίας*, τὰς ἐπισήμους δηλ. ἀντιπροσωπείας τῆς πόλεως, τὰς ἀποστελλομένας εἰς τὰς τέσσαρας μεγάλας ἐθνικὰς ἑορτάς καὶ εἰς τὴν Δῆλον καὶ εἰς ἄλλους ἱεροὺς τόπους· ἡ δὲ *ἐστίασις* ἦτο ἡ κατὰ διαφόρους ἑορτάς παράθεσις δείπνου ὑπὸ τοῦ ἐστιάτορος εἰς τοὺς φυλέτας αὐτοῦ. — *οὐδενὸς ἦτον πολυτελῶς τῶν πολιτῶν* μὲ ἐλευθεριότητα (γενναιοδωρίαν) ὄχι ὀλιγωτέραν ἀπὸ οἰονδήποτε ἐκ τῶν συμπολιτῶν μας.

§ 32 - 33. ταῦτα = ταύτας τὰς λητουργίας. — μετρίως ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ (δαπανῶν δηλ. ὅ,τι ἦτο νόμιμον). — περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας προσέτι περὶ τῆς περιουσίας μου. — ἐπικίνδυνον, ἐνοεῖ τοὺς δικαστικοὺς ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὁποίους οὐδεὶς θὰ ἐνήγεν αὐτόν, ἐὰν δὲν ἐλητούργει προθύμως. — πράξας = εἰ ἔπραξα. — καθίστημι ἑμαυτὸν εἰς κίνδυνον ἐκθέτω τὸν ἑαυτόν μου εἰς κίνδυνον (δηλ. εἰς δικαστικὴν δίωξιν). — τοῖς μεγάλοις, οἳ εἶναι αἱ ὑπ' ἐμοῦ μὲ μεγάλην ἐλευθεριότητα ἐκτελεσθεῖσαι λητουργίαι. — τεκμηρίοις, γτρομ. *τεκμήρια* ἀποδείξεις. — περὶ τῶν μεγάλων προκειμένου περὶ

τῶν μεγάλων (δηλ. περὶ φυγῆς καὶ δημεύσεως τῆς περιουσίας). — *περὶ ὧν* = *ταῦτα, περὶ ὧν*. — *περὶ ὧν κατηγορεῖ* = (ταῦτα) ἃ *κατηγορεῖ*.

§ 34-35. *βασανίζειν*, οἱ δοῦλοι ὡς μάρτυρες ἐγένοντο δεκτοὶ μόνον εἰς τὰς φονικὰς δίκας· εἰς τὰς λοιπὰς διὰ τὸ εἶναι αἱ καταθέσεις των ἀξιόπιστοι ἔπρεπεν οὗτοι νὰ ὑποβληθοῦν εἰς βάσανον. — *ἰσχυρὸς ἀσφαλῆς*. — *οὐδὲν φάσκων πιστὸν εἶναι τοῖς θεράπουσι* ἰσχυρίζομενος ὅτι κανὲν ἀξιόπιστον δὲν ὑπάρχει εἰς τοὺς δούλους: ὅτι οἱ δοῦλοι διόλου δὲν εἶναι ἀξιόπιστοι. — *περὶ αὐτῶν* προκειμένου περὶ ἑαυτῶν. — *κατηγοροῦσι* (= *καταγορεύουσι*) μαρτυροῦν καθ' ἑαυτῶν, ὁμολογοῦν τὸ ἔγκλημά των. — *κατειπόντες*, ἄθρ. β' μτχ. τοῦ *καταγορεύω* μαρτυρῶ ἐναντίον τινός. — *τῶν παρόντων κακῶν*, δηλ. τῶν βασάνων (μαστιγώσεων, στρεβλώσεων κ.τ.τ.).

§ 36-37. *καὶ μὲν δὴ* καὶ ὅμως. — *σύννοια ἐμαυτῷ* συναισθάνομαι (ἔδῳ: τὴν ἐνοχίην μου). — *τὴν αὐτὴν γνώμην σχεῖν (ὕμᾱς)*, δηλ. ὅτι οὗτος συναισθάνεται ὅτι ἀδίκως κατηγορεῖ. — *ἄλλως τε καί*, ἰδ. § 6-8 (σελ. 38). — *εἰ ἔλεγον*, οἱ δοῦλοι. — *ἐξεγένετο* = *ἐξῆν*. — *τούτῳ εἰ μὴ ὁμολόγουν* ἐὰν δὲν ἐβεβαίωνον (οἱ δοῦλοι) τοὺς λόγους τούτου. — *οὐδεμιᾶ (ἂν) ζημίᾳ ἐνοχος ἦν*, ἐὰν ἐκ τῆς βασάνου τῶν δούλων ἀπεδεικνύετο, ὅτι ὁ κατήγορος ψευδῶς κατηγορεῖ, εἰς οὐδεμίαν οὗτος τιμωρίαν ὑπέκειτο· ὑπεχρεοῦτο μόνον, ἐὰν οἱ δοῦλοι ἐβλάπτοντο κατὰ τὴν βάσανον, νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν δεσπότην αὐτῶν. — *πρὸς ἐμοῦ* πρὸς τὸ συμφέρον μου.

§ 38. *ἐνθυμοῦμαι* σκέπτομαι. — *οἷς* εἰς τούτους, διὰ τοὺς ὁποίους. — *εἰκός (ἔστι) μᾶλλον* πιθανώτερον εἶναι. — *ἀκινδύνως*, πρβλ. § 37 «*οὐδεμιᾶ ζημίᾳ ἐνοχος ἦν*». — *ἔργον μετὰ τοσοῦτου κινδύνου* πρᾶξις συνεπαγομένη τόσον μεγάλον κίνδυνον. — *βοηθῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως* προστατεύω τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως.

§ 39-40. *γιγνώσκω* σχηματίζω τὴν γνώμην. — *ὄσῳ οἱ τοιοῦτοι...* = *ὄσῳ ἐπαιτιώτατοι καὶ ἀπορώτατοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι τῶν κινδύνων, τοσοῦτῳ... μάλιστα* ὅσον σοβαρώτεροι καὶ ἐπικινδυνότεροι εἶναι οἱ τοιοῦτοι δικαστικοὶ ἀγῶνες, τόσον περισσότερον... — *φεύγουσι* ζητοῦν ν' ἀποφύγουν (δίδοντες χρήματα εἰς τοὺς κατηγό-

ρους). — *οὐκ ἤξιουν*, δηλ. *φεύγειν*· *οὐκ ἀξιῶ* δὲν κρίνω ἄξιον τοῦ ἑαυτοῦ μου (ἀξιοπρεπές). — *διηλλάγην*, ἀόρ. β' πθηκ. με μέσην σημ. τοῦ *διαλλάττομαι* συμφιλιώνομαι, συμβιβάζομαι. — *τοιούτους*, ὅπως τὸν Νικόμαχον. — *ἐπιπέμπω τινά τινι* ἐξαπολύω, ἐξερεθίζω τινὰ ἐναντίον τινός.

§ 41. *ἄθλιος*, ἰδ. § 15 - 16 (σελ. 40). — *εἰ φυγὰς... καταστήσομαι* (= *κατασταίην*) εἰάν ἤθελον ἐξορισθῆ. — *ἄπαις μὲν ὦν... ἐρήμου δέ... γενομένου... μητρὸς δέ... οὔσης... πατρίδος δέ... στερηθεὶς αἰτίαις*, αἱ μητ. αἰτλγκ. : διότι δὲν ἔχω παιδιά, εἶμαι μόνος, τὸ σπίτι μου θὰ ἠρημώνητο, ἡ μητέρα μου θὰ ἐστερεῖτο τῶν πάντων (: δὲν θὰ εἶχε κανένα πόρον) καὶ ἐγὼ δι' αἰσχροτάτας κατηγορίας θὰ ἐστερούμην (μιας) τοιαύτης (: μιας τόσον ὠραίας) πατρίδος. — *γενναυμαχηκῶς... μεμαχημένος... παρασχών*, μητ. ἐνδοτικάι.

§ 42 - 43. *ἀλλὰ γάρ*, ἰδ. § 9 (σελ. 38). — *ἐνθάδε*, δηλ. ἐν τῇ βουλῇ τοῦ Ἀρείου πάγου, ἐνθα δὲν ἐπετρέπετο παρέμβασις ἐκ τοῦ θέματος. — *ὅ τι δεῖ* τίς ἢ ἀνάγκη, διατὶ πρέπει. — *διαγιγνώσκω*, ἰδ. § 2 - 3 (σελ. 37). — *ὅτου*, ἀναφρκ. ἄντων. πτ. γνκ. γένους οὐδ. (*ὅ τι*, γνκ. *οὔτινος* ἢ *ὅτου*)· *ὅτου ἔνεκα* ἔνεκα τίνος, διατὶ. — *παργενέσθαι*, δηλ. κατὰ τὸ ἔγκλημα.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ

§ 1. οὐ πολλοῦ δέω δὲν χρειάζομαι πολύ, δὲν μοῦ λείπει πολύ, σχεδόν. — *χάριν ἔχω τινι* χρεωστῶ χάριν εἰς τινα, εὐχαριστῶ τινα. — *ὁ ἀγών*, ἰδ. 1, § 2-3 (σελ. 37). — *πρόφασις* αἰτία, ἀφορμή. — *ἐφ' ἧς* ἐπὶ τῆς ὁποίας στηριζόμενος. — *ἐπιδείκνυμι* ἀποδεικνύω. — *ἄξιον* οὕτως ὥστε νὰ εἶμαι ἄξιος. — *κίνδυνος* δικαστικὸς ἀγών, δίκη.

§ 2-3. *καίτοι* καὶ ὁμως. — *ἀποσχέσθαι*, ἄορ. β' ἀπρμφ. τοῦ *ἀπέχομαι* ἀπέχω· *ἂν ἀποσχέσθαι* = *ὅτι ἀπόσχοιτο ἂν*. — *πονηρία* κακία, κακὴ πράξις. — *τιμωρεῖται* ζητεῖ νὰ ἐκδικηθῇ. — *πώποτε* ποτὲ ἕως τώρα. — *χρῶμαί τινι φίλω* ἔχω τινὰ φίλον. — *χρῶμαι συμφορᾷ* περιπίπτω εἰς συμφορὰν. — *δυστύχημα* ἐλάττωμα, βλάβη. — *ἐπιτηδεύματα* ἀρεταί. — *ἰῶμαι* θεραπεύω· ἔδω : ἐξουδετερώνω, καλύπτω. — *ἐξ ἴσου* (= ἴσην) *τῇ συμφορᾷ* ὁμοίαν μὲ τὸ σῶμα ποῦ ἔχει τὴν συμφορὰν. — *καὶ τὸν ἄλλον βίον*, δηλ. τὸν ἠθικόν. — *διάξω*, δηλ. ὁμοίως πρὸς τὸν σωματικὸν βίον. — *διοίσω*, μέλλ. τοῦ *διαφέρω*.

§ 4-5. *ὕπερ ὧν* = *περὶ ὧν*. — *ὡς ἂν οἶόν τε*, δηλ. ἦ. — *διὰ βραχυτάτων (λόγων)* συντομώτατα. — *τὸ ἀργύριον* τὸ χορηγούμενον (εἰς τοὺς ἀδυνάτους) χρηματικὸν βοήθημα, τὸ ἐπίδομα. — *τῷ σώματι δύναμαι* σωματικῶς εἶμαι δυνατὸς (ἰσχυρός). — *τεκμηρίοις*, πτγρμ. *τεκμήρια* ἀποδείξεις. — *ἐν τῇ τέχνῃ* = *ἐκ τῆς τέχνης*. — *σύνειμι τινι* συναναστρέφομαί τινα.

§ 6. *βίος* πόρος ζωῆς, τὰ μέσα πρὸς ζωὴν, περιουσία. — *τυγχάνει*, δηλ. ὧν. — *τρίτον ἔτος τουτὶ* ἔδω καὶ τρία ἔτη· νὰ συναφθῇ μὲ τὸ *τελευτήσασαν* (δηλ. *τὸν βίον*). — *θεραπεύω* περιποιοῦμαι (κατὰ τὸ γῆρας), γηροκομῶ. — *ὠφελῶ βραχεά* παρέχω βραχεῖαν ὠφέ-

λειαν, μικρὰ κέρδη. — *χαλεπῶς ἐργάζομαι* μὲ κόπον ἔξασκῶ. — *τὸν διαδεξόμενον* ἐκείνον, ὅστις μέλλει νὰ διαδεχθῆ, νὰ συνεχίσῃ (διὰ λογαριασμόν μου)· ἐννοεῖ δοῦλον πωλούμενον συνήθως ἀντὶ 5-6 μνῶν. — *κτῆσασθαι* ν^ο ἀποκτήσω (δι^ο ἀγορᾶς), ν^ο ἀγοράσω. — *γίγνομαι ὑπὸ τινι* περιέρχομαι ὑπὸ τὸ κράτος (τὴν ἐξουσίαν) τινός· περιλίπτω εἷς τι.

§ 7-8. *ἔστιν* = *ἔξιστιν*. — *ἐρρωμένος* (πθτκ. πρkm. μτχ. τοῦ *ῥῶννυμι*) ὡς ἐπίθ.: δυνατός, ἀκμαῖος. — *πρσβ... ἀφέλησθε* = *ἀφέλησθε* (ἐμὲ) *γιγνόμενον πρσβύτερον καὶ ἀσθενέστερον*. — *περὶ τοὺς* εἰς τοὺς. — *κακὸν* σωματικὸν ἐλάττωμα, ἀναπηρία. — *ἐλεινὸς* ἄξιος οἴκτου, ἀξιολύπητος. — *ἀγρίως ἀποδέχομαι τινα* δεικνύομαι σκληρὸς (ἀπάνθρωπος) πρὸς τινα. — *οἱ δμοίως ἐμοὶ διακείμενοι* ὅσοι εὗρίσκονται εἰς τὴν ἰδίαν μὲ ἐμὲ κατάστασιν. — *ἀπλῆ ἢ συμφορὰ* μόνη ἢ ἀναπηρία. — *εἰ... φαίνοίμην λαμβάνων* ἐὰν... φανερὰ ἐλάμβανον· ἀντὶ τῆς εὐκτ. *φαίνοίμην* ἀνεμένετο ὀριστικὴ *ἐφαινόμην* (διότι πρόκειται περὶ βεβαίου πράγματος)· ἀλλ' ἐτέθη ἡ εὐκτ. κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν ἐπομένην εὐκτ. *ἀφαιρεθείην*. — *προσγίγνομαι* προστίθεμαι. — *εἰ... τοῦτ' ἀφαιρεθείην* ἐὰν ᾗθελον στερηθῆ τούτου (τοῦ ἐπιδόματος).

§ 9. *καθίσταμαι χορηγὸς τραγωδοῖς* ὀρίζομαι χορηγὸς διὰ τραγωδοῦς (δι^ο ἀγῶνα τραγωδίας)· ἡ *χορηγία* ἦτο μία ἐκ τῶν *λητουργιῶν*· ἰδ. 1, § 30-31 (σελ. 43). — *ἀντίδοσις (τῆς οὐσίας)* ἀνταλλαγὴ τῆς περιουσίας· πρὸς ἀποφυγὴν ἀδικιῶν κατὰ τὴν ἐπιβολὴν λητουργιῶν ἐγένετο τὸ ἔξις· ἐὰν τις ἐνόμιζεν, ὅτι τὴν ἐπιβληθεῖσαν εἰς αὐτὸν λητουργίαν δίκαιον ἦτο ἄλλος πλουσιώτερος ν^ο ἀναλάβῃ, εἶχε τὸ δικαίωμα οὗτος νὰ προκαλέσῃ τὸν πλουσιώτερον εἰς *ἀντίδοσιν*, δηλ. ἀνταλλαγὴν τῶν περιουσιῶν τῶν ἐκείνος τότε ὑπερχεοῦτο ἢ ν^ο ἀναλάβῃ τὴν λητουργίαν ἢ ν^ο ἀνταλλάξῃ τὴν περιουσίαν του πρὸς τὴν τοῦ προκαλοῦντος. — *δεινὸν* παράλογον. — *πονηρὸς* ἄθλιος (οἰκονομικῶς).

§ 10. *ἱππικὴ (τέχνη)* ἐπιδειξιότης (ικανότης) εἰς τὸ ἱππεύειν. — *μιμησκόμαί τινος πρὸς τινα* ἀναφέρω τι εἷς τινα. — *οὐ πολὺς ὁ λόγος*, δηλ. ἔσται. — *δυστύχημα*, ἰδ. § 2-3 (σελ. 46). — *φιλοσοφῶ* σκέπτομαι. — *δπως* πῶς. — *ὡς ἀλυπότατα* μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλι-

γατέρους πόνους. — *εἷς ἐγώ*, δηλ. *εἰμί*. — *ταύτην* = *τοῦτο* (τὸ ἰππεύειν). — *ῥαστώνη* (*ῥᾶστος*) εὐκολία, ἀνακούφισις. — *ἔξευρίσκω* ἔξετάζων εὐρίσκω, ἐπινοῶ. — *εἰς τὰς* διὰ τὰς. — *τῶν ἀναγκαίων* (ὀδῶν), γνκ. διαιρ.

§ 11-12. *ὑβρις* ὑπερηφάνεια (προερχομένη ἐξ εὐπορίας). — *ἀστράβη*, κυρ. : ἀναπαυτικὸν ἐπίσαγμα (σαμάρι)· ἔπειτα — ὅπως ἐδῶ — : ἡμίονος ἔχων τοιοῦτον ἐπίσαγμα. — *δοῦμαι* ἰππεύω. — *κῆσασθαι*, ἰδ. § 6 (σελ. 47). — *οἷ* ἐπειδὴ. — *ἠτημένοι* ἐζητημένοι, δανεισμένοι. — *δυνατός*, ἐδῶ : ἱκανὸς σωματικῶς καὶ εὐπορος. — *μὴ κατηγορεῖν*, τοῦτο, καθὼς καὶ τὸ κατωτέρω *χρησθαι*, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *πῶς οὐκ ἄτιπόν ἐστι*. — *οἷς...* *ἀμφοτέροις*, δηλ. τῷ ἵππῳ καὶ ταῖς βακτηρίαις.

§ 13-14. *διαφέρω τινός τινι* ὑπερβαίνω (ὑπερτεροῶ) τινὰ κατὰ τι. — *κληροῦσθαι με τῶν ἐννέα ἀρχόντων* (γνκ. διαιρτκ.) νὰ ἐκλεχθῶ διὰ κλήρου μεταξὺ (ὡς εἷς ἐκ) τῶν ἐννέα ἀρχόντων· οἱ ἄρχοντες, ἰδίως οἱ ἀνώτεροι, ὄφειλον νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένοι πάσης σωματικῆς βλάβης. — *δήπου* βεβαίως. — *οἱ θεσμοθέται*, οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐκαλοῦντο καταχρηστικῶς καὶ θεσμοθέται· εἰς τοὺς ἐννέα ἄρχοντας ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ κληρωσις τῶν ἀρχόντων. — *ἀλλὰ γὰρ* ἀλλὰ δὲν θὰ γίνῃ τοῦτο· διότι. — *εὖ ποιῶν* καὶ καλὰ κάνει (ποῦ δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν γνώμην μὲ σᾶς) : εὐτυχῶς. — *ὥσπερ ἐπικλήρου τῆς συμφορᾶς οὔσης* ὡς ἐὰν ἡ συμφορὰ ἦτο ἐπικλήρος κόρη· ἐπικλήρος ἐκαλεῖτο ἡ μονογενὴς θυγάτηρ, ἡ ὁποία ὀρφανὴ γινομένη ἐκληρονόμει ὅλην τὴν πατρικὴν περιουσίαν καὶ ἡ ὁποία, διὰ νὰ μὴ περιέλθῃ ἡ περιουσία εἰς ξένην οἰκογένειαν, ὄφειλε νὰ ὑπανδρευθῇ τὸν πλησιέστατον συγγενῆ της· ἂν δὲ πολλοὶ παρουσιάζοντο ἰσχυρίζομενοι, ὅτι ἦσαν πλησιέστατοι συγγενεῖς, ἐγένετο δίκη. — *ἀμφισβητήσεων*, δηλ. *τῆς συμφορᾶς*· *ἀμφισβητῶ τινος* διεκδικῶ τι, ἰσχυρίζομαι ὅτι ἀνήκει τι εἰς ἐμέ.

§ 15-16. *ὑβριστής* ἀλαζών, θρασύς. — *ἀσελγῶς διακείμενος* = *ἀσελγῆς* αὐθάδης. — *ὥσπερ* (μετὰ μτχ.) ὡς ἐάν. — *φοβερῶς ὀνομάζω* μεταχειρίζομαι φοβερὰς ὀνομασίας, λέξεις (ὅπως εἶναι αἱ λ. : *ὑβριστής*, *βίαιος*, *ἀσελγῆς*). — *ἀλλ' οὐ ταῦτα* (= *τοῦτο*) *ποιήσων* = *καὶ οὐ μέλλων ἀληθῆ λέγειν*. — *ἐὰν πάνυ προόνως*, δηλ. *ὀνο-*

μάση. — **πάνυ** **πραόνως** (= **πράως**) **δνομάζω** μεταχειρίζομαι πολὺ ἥπιας ἐκφράσεις. — **διαγιγνώσκω** διακρίνω. — **ἐγχαρωεῖ** εἶναι δυνατόν. — **ὑβρίζω** φέρομαι ἀλαζονικῶς, αὐθαδῶς. — **οἱ ἀπόρως διακείμενοι** οἱ ἄποροι. — **τῶν ἀναγκαίων**, ἐξ ὀνομαστικῆ. **τὰ ἀναγκαῖα** τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. — **οἱ πιστεύοντες ταῖς ἑαυτῶν δόξαις** ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν πεποίθησιν εἰς τὰς δυνάμεις των. — **οἱ χρώμενοι νέαις ταῖς διανοαῖς** οἱ ἔχοντες νεανικὰ τὰ φρονήματα.

§ 17 - 18. **ἐξωνοῦμαι** ἐξαγοράζω. — **κίνδυνος** δικαστικὸς ἀγών. — **ἐξαμαρτάνουσιν ὁμοίως** ὁσάκις περιπίπτουν εἰς παρὰπτωμα ὁμοίως (ὡς καὶ οἱ νέοι). — **ἐπιτιμῶ τινι** ψέγω, κατακρίνω τινά. — **μηδέν**, δηλ. **κακόν**. — **ὑβρίζω**, ἐδῶ : βλάπτω, ἀδικῶ. — **ἔστιν** εἶναι δυνατόν. — **ἀμύνομαι** ἀποκρούω. — **τοὺς ὑπάρξαντας**, δηλ. **τῆς ὑβρεως ὑπάρχω** **τῆς ὑβρεως** κάμνω ἀρχὴν τῆς ἀδικίας. — **περιγίγνομαι τινος** ὑπερσχύω τινός. — **σπουδάξω** σοβαρῶς ὁμιλῶ. — **παίξω** χωρατεύω, ἀστείζομαι. — **καμωφῶ** διακωμωδῶ, περιπαίζω. — **καλὸν** σπουδαῖον κατόρθωμα.

§ 19 - 20. **ὡς ἐμὲ** πρὸς ἐμέ, εἰς τὸ ἐργαστήριόν μου. — **πονηρὸς** = ; (§ 2 «**πονηρία**»). — **ἐπιβουλεύω τινι** ἐπιβουλεύομαί τινα. — **ἐνθυμοῦμαι** σκέπτομαι. — **οὐδὲν** οὐδόλως. — **δημιουργὸς** τεχνίτης. — **ἐθίζομαι** (**ἐθίσσεται**) συνηθίζω, ἔχω τὴν συνηθειαν. — **προσφοιτῶ** συγχάζω. — **σκυτοτομεῖον** ἐργαστήριον σκυτοτόμου, ὑποδηματοποιουῦ. — **ἄποιο ἂν τύχη**, δηλ. **προσφοιτῶν**. — **ἐγγυτάτω** πλησιέστατα. — **οἱ κατεσκευασμένοι** οἱ ἐγκαθιδρυμένοι, οἱ ἔχοντες τὸ ἐργαστήριόν των. — **καταγιγνώσκω τινὸς πονηρίαν** θεωρῶ τινα (ὡς) κακόν. — **ἀμουγέπου** κάπου, εἰς κάποιον μέρος.

§ 21 - 23. **ἀλλὰ γὰρ** ἀλλ' ἀρκετὰ ταῦτα· διότι. — **ὅτι δεῖ** τίς ἢ ἀνάγκη, διατί πρέπει. — **ἀκριβῶς** λεπτομερῶς. — **ὕμιν**, ἀνήκει εἰς τὸ **ἐνοχλεῖν**. — **τῶν εἰρημένων**, δηλ. ὑπὸ τοῦ κατηγοροῦ. — **ὑπὲρ** = **περὶ**. — **τὰ μέγιστα** τὰ οὐσιωδέστατα, τὰ σπουδαιότατα (δηλ. ἡ πένια καὶ ἡ ἀναπηρία). — **σπουδάξω περὶ τῶν φαύλων ὁμοίως τούτῳ** νὰ δεικνύη τις προθυμίαν (ζῆλον) διὰ πράγματα τόσον ὀλίγον σπουδαῖα, ὅσον οὗτος· νοοῦνται τὰ ὑπὸ τοῦ κατηγοροῦ περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ ἀναπήρου λεχθέντα ἐν § 15, § 19. — **διάνοια** γνώμη. — **οὐ μόνου**, δηλ. τοῦ ὀβολοῦ. — **μεταλαμβάνω τινὸς** λαμβάνω μέρος ἐκ τινός,

ἀπολαμβάνω τι. — *τῶν ἐν τῇ πατρίδι*, δηλ. ἀγαθῶν. — *κοινῇ* διὰ κοινῆς ἀποφάσεως. — *ἀρχαί* (δημόσια) ἀξιώματα. — *δαίμων* τύχη. — *δελταίος* δυστυχῆς. — *τῶν καλλίστων καὶ μεγίστων*, δηλ. ἀγαθῶν (ἐν τῷ ἰδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ βίῳ). — *εἰ... ἀπεστερημένος εἶην*, ἀντὶ ὄριστ.: *εἰ... ἀπεστερημένος εἰμι* (πρβλ. § 7-8 «*εἰ... φαινομένη λαμβάνων*»). — *προνοῦμαι τινος* λαμβάνω πρόνοιαν περὶ τινος. — *ταύτη* οὕτως. — *τίθεμαι τὴν ψῆφον* ψηφίζω, ἀποφασίζω.

§ 24-25. *διὰ τί ἂν καὶ τύχοιμι τ. ὑμῶν*; διατί ἄραγε θὰ σᾶς εὕρισκα τοιούτους (δηλ. δυσμενεῖς πρὸς ἐμέ); — *καθίσταμαι εἰς ἀγῶνα* περιπλέκομαι εἰς δίκην. — *ἀπόλεσε τὴν οὐσίαν*, διὰ τῆς πληρωμῆς μεγάλου προστίμου ἢ διὰ τῆς δημεύσεως τῆς περιουσίας. — *πολυπράγμων* ὁ ἀναμειγνυόμενος εἰς πολλά, περίεργος, ραδιοὔργος. — *φιλαπεχθήμων* ὁ ἀγαπῶν νὰ κάμνη ἐχθρούς, φίλερις. — *τοῖς ἄλλοις*, γέν. οὐδ. — *τοιαύταις ἀφ. τοῦ βίου τυγχάνω χρώμενος* = *τοιαύτας ἀφορμὰς τοῦ βίου κέντημαι* ἀφορμὴ τοῦ βίου μέσα, κεφάλαιον πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων. — *πρὸς τὰ τοιαῦτα* = *ὥστε τὰ τοιαῦτα πράττειν* = *ὥστε ὑβριστῆς καὶ βίαιος εἶναι*. — *γίγνομαι ἐν δυνάμει* ἀποκτῶ δύναμιν (πολιτικὴν), ἐπιρροήν. — *μετὰ τοῦ ὑμετέρου πλήθους* μεθ' ὑμῶν τῶν δημοκρατικῶν. — *ἐξόν* = *εἰ καὶ ἐξῆν*. — *μετ' ἐκείνων*, δηλ. τῶν τριακοντα. — *ἀδεῶς* ἄνευ φόβου, ἐν ἀσφαλείᾳ (ὡς πτωχὸς ἀνάπυρος). — *πολιτεύομαι* διάγω ὡς πολίτης, ζῶ.

§ 26-27. *μὴ τύχοιμι ὑμῶν ὁμοίων* (= *ὁμοίως δυσμενῶν*) εἶθε νὰ μὴ σᾶς εὕρω ὁμοίως δυσμενεῖς. — *τοῖς πολλὰ ἡδικοκῶσι* = *οἶων ἔτυχον ὑμῶν οἱ πολλὰ ἡδικοκῶτες*. — *τὴν αὐτὴν ψῆφον τίθεμαι ταῖς ἄλλαις βουλαῖς* ψηφίζω (ἀποφασίζω) οὕτως, ὅπως αἱ βουλαὶ προηγουμένων ἐτῶν. — *ὑπέχω εὐθύνας* λογοδοτῶ. — *οὕτως*, ἐὰν δηλ. ψηφίσετε, ὅπως αἱ βουλαὶ τῶν προηγουμένων ἐτῶν. — *γινώσκω* κρίνω, ἀποφασίζω. — *τούτων*, δηλ. *τῶν δικαίων*. — *ὑμῖν*, ἀνήκει εἰς τὸ *ἐξω τὴν χάριν*. — *τὴν χάριν* τὴν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην. — *περιγίγνεσθαι τῶν ὁμοίων* = *πειραῖσθαι νικᾶν* (ἐν δικαστηρίῳ) *τοὺς ὁμοίους*.

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΙΤΟΠΩΛΩΝ

§ 1. πολλοί, νοοῦνται φίλοι τῶν σιτοπωλῶν.— ἐν τῇ βουλῇ, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ πρῶτον ἐγένετο ἡ καταγγελία κατὰ τῶν σιτοπωλῶν (ιδ. εἰσαγ. εἰς τὸν παρόντα λόγον).— εἰ ὡς μάλιστα = εἰ τὰ μάλιστα καὶ ἂν ἀκόμη (ὅπερ ἀπίθανον).— ἀδικῶ παραβαίνω τοὺς νόμους.— οὐδὲν ἦτιον οὐδόλως ὀλιγώτερον, ἐπίσης.— ποιοῦμαι τοὺς λόγους περὶ τινος = κατηγορῶ τινος.— ὄθεν πόθεν, διὰ ποίους λόγους (αἰτίας).

§ 2. πρυτάνεις, οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ πενήκοντα βουλευταί, οἱ ὅποιοι ἐπὶ 35 ἢ 36 ἡμέρας προήδρευον τῆς βουλῆς.— ἀπέδοσαν εἰς τὴν βουλήν περὶ αὐτῶν ἀφήκαν (ἐπέτρεψαν) τὴν περὶ αὐτῶν (τῶν σιτοπωλῶν) κρίσιν (ἀπόφασιν) εἰς τὴν βουλήν.— ὠργίσθησαν, ὑποκμ.: οἱ βουλευταί.— τῶν ῥητόρων = τῶν βουλευτῶν.— ἄκριτος ὁ μὴ δικασθεὶς, ἀδίκαστος.— οἱ ἔνδεκα, οὗτοι ἦσαν συναρχία ἀποτελουμένη ἐκ δέκα ἀνδρῶν κληρουμένων ἕξ ἐκάστης φυλῆς, εἰς τοὺς ὁποίους συνηριθμεῖτο καὶ ὁ γραμματεὺς· εἶχον δὲ οὗτοι τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐν τῷ δεσποτηρίῳ καὶ ἐμερίμων περὶ ἐκτελέσεως τῶν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἐπιβαλλομένων σωματικῶν ποινῶν.— ζημιῶσαι, καθαρῶς τελκ. ἀρρηφ. ἐκ τοῦ παραδοῦναι· ζημιῶ τιμωρῶ.— δεινὸν ἐπικίνδυνον.— κρίνειν κατὰ τὸν νόμον, δηλ. διὰ παραπομπῆς τῆς ὑποθέσεως εἰς τὴν Ἡλιαίαν· διότι ἡ βουλή εἶχε δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν μέχρι 500 δραχμῶν· ἐὰν δὲ τὸ ἔγκλημα ἀπῆτει μεγαλύτεραν ποινήν, εἰσήγε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον.— γινώσκω, ιδ. 2, § 27 (σελ. 50).

§ 3-4. ἐπεχείρουν, δηλ. τινὲς τῶν βουλευτῶν.— ὅτ' ἦν αὐτοῖς ἡ κρίσις = ὅτε αὐτοὶ (οἱ σιτοπῶλαι) ἐκρίνοντο· πρέπει νὰ

νοηθῆ ἢ δευτέρα συνεδρίασις τῆς βουλῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπεφασίσθη νὰ παραπεμφθῆ ἢ ὑπόθεσις εἰς τὴν Ἑλιαίαν. — *ἔργω* ἐμπράκτως: διὰ τῆς στάσεως, τὴν ὁποίαν ἐτήρησα. — *ἡσυχίαν ἄγω* ἡσυχάζω, σιωπῶ. — *βοηθῶ τοῖς νόμοις* ὑποστηρίζω (ὑπερασπίζω) τοὺς νόμους. — *ἠρξάμην*, δηλ. *κατηγορῶν τῶν σιτοπωλῶν ἐν τῇ βουλῇ*. — *δεδιώς τὰς αἰτίας*, διασάφησις τοῦ *τούτων ἔνεκα αἰτία* δέ: διαβολαί.

§ 5. *ἀνάβηθι*, δηλ. εἰς τὴν πλησίον τοῦ βήματος τοῦ ρήτορος κειμένην ἔδραν. — *σύ*, ἀποτείνεται πρὸς τὸν προϋστάμενον τῶν κατηγορουμένων σιτοπωλῶν. — *ἄλλο τι οὖν (νομίζεις) ἤ;* λοιπὸν δέν; — *ἀξιῶ* παραδέχομαι ὅτι εἶμαι ἄξιος. — *οἷς*, ὁ πληθ., διότι τὸ *τι*, εἰς ὃ ἀναφέρεται, περιληπτ. — *ἡ ζημία*, ἡ προσήκουσα, ἡ νόμιμος τιμωρία. — *ἔγωγε* (δηλ. *ἀξιῶ ἀποθανεῖν*) μάλιστα. — *συνωνοῦμαι* συναγοράζω, ἀγοράζω μαζὶ μὲ ἄλλους (συνεταιρικῶς). — *φορμός*, ἰδ. εἰσαγ. εἰς τὸν παρόντα λόγον. — *ὦν*, καθ' ἕλξιν ἀντί: *οὖς*. — *ἐξεῖναι*, δηλ. *τινι συμπράσθαι*. — *τῶν ἀρχόντων*, δηλ. *τῶν σιτοφυλάκων* περὶ τούτων ἰδ. εἰσαγ. εἰς τὸν παρόντα λόγον.

§ 6. *ἀποψηφίσασθε... καταψηφίσασθαι*, δηλ. *αὐτοῦ ἀποψηφίζομαι τινος* ἀθώωνω τινά. — *παρεσχόμεθα* ὑπεβάλαμεν (ἐν τῇ ἐγγράφῳ κατηγορία).

§ 7. *ἀπαγορεύων φαίνεται* εἶναι φανερὸν ὅτι ἀπαγορεύει: ρητῶς ἀπαγορεύει. — *κατὰ τῶν ἀρχόντων* ὡς πρὸς τοὺς ἀρχοντας. — *διὰ μακροτέρων* ἐκτενέστερον.

§ 8-9. *οὔτοι*, δηλ. οἱ σιτοπῶλαι. — *τὴν αἰτίαν*, δηλ. τοῦ *συνωνεῖσθαι*. — *εἰς ἐκεῖνους*, δηλ. τοὺς ἀρχοντας (τοὺς σιτοφύλακας). — *ἀναφέρω* ἀποδίδω. — *παρακαλῶ* προσκαλῶ. — *ἠρωτῶμεν*, δηλ. ἡμεῖς οἱ βουλευταὶ κατὰ τὴν β' συνεδρίασιν τῆς βουλῆς (§ 3). — *οἱ μὲν τέτταρες...* "Αντιος δέ, οἱ σιτοφύλακες τοῦ Πειραιῶς ἦσαν πέντε: ἐκ τούτων ὁ "Αντιος ἦτο σιτοφύλαξ καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ κατὰ τὸ παρόν. — *τίμιος* εἰς ὑψηλὴν τιμὴν, ἀκριβός. — *τούτων ὑπερβαλλόντων ἄλλήλους καὶ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς* (= πρὸς ἄλλήλους) *μαχομένων* ἐπειδὴ οὔτοι (οἱ σιτοπῶλαι) προσέφερον (εἰς τοὺς σιτεμπύ-

ρους) ἀνωτέραν τιμὴν καὶ ἐφιλονίκουν μεταξύ των (περὶ τοῦ τίς θὰ πλειοδοτήσῃ). — *παρὰ τούτων*, δηλ. τῶν σιτοπωλῶν. — *ὠνούμενοις*, δηλ. τὸν σῖτον. — *ἄξιος* εὐθηνός. — *τούτους*, δηλ. τοὺς σιτοπόλας. — *δεῖν*, ἐκ τοῦ ἔλεγε. — *ὀβολῶ* κατὰ ἓνα ὀβολόν. — *κατατίθεμαι* ἀποθηκεύω. — *ἀλλήλοις ἀντιωνεῖσθαι* = *ὑπερβάλλειν ἀλλήλους*. — *τῆτες* (ἐπίρρ.) κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος.

§ 10. *ἐὰν ὡς μάλιστα* καὶ ἂν ἀκόμη (ὄπερ ἀπίθανον). — *περὶ τούτων* (δηλ. *τῶν πραγμάτων*) περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως. — *τούτων*, δηλ. τῶν ἀρχόντων. — *περὶ ὧν*, δηλ. πραγμάτων (ὡς ἐδῶ περὶ σίτου). — *διαρρηθῆν* ρητῶς, σαφῶς. — *δίδωμι δίκην* τιμωροῦμαι.

§ 11-12. *ἀλλὰ γὰρ* ἀλλ' ὅμως. — *ἐλεοῦμαι ἐπὶ τινι* τυγχάνω ἐλέου (συγγνώμης) διὰ τι. — *ἐπ' εὐνοίᾳ τῆς πόλεως* ἐξ ἀγάπης πρὸς τοὺς πολίτας, διὰ τὸ συμφέρον τῶν πολιτῶν. — *περιφανῆς* καταφανῆς, πειστικός. — *τῆς αὐτῆς τιμῆς*, γνκ. τοῦ τιμήματος. — *ἐπιλείπει τινὰ δ σίτος* ἐξαντλεῖται εἰς τινὰ ὁ σίτος.

§ 13. *δεινὸν* παράδοξον. — *εἰσφορὰν*, περὶ αὐτῆς ἰδ. 1, § 30-31 (σελ. 43). — *εἴσεσθαι*, μέλλ. τοῦ *οἶδα*. — *ἐφ' οἷς* δι' ὅσα. — *καὶ λαθεῖν...* = *καὶ (ἃ) συνέφερεν αὐτοῖς λαθεῖν (ποιοῦσι)* καὶ ὅσα εἶχον συμφέρον αὐτοὶ νὰ κάμνουν κρυφά. — *ἐπ' εὐνοίᾳ τῆ ὑμετέρᾳ* = *ἐπ' εὐνοίᾳ ὑμῶν*. — *τάναντία αὐτοῖς καὶ τῶις ἄλλοις συμφέρει* τὰ συμφέροντα αὐτῶν εἶναι ἀντίθετα πρὸς τὰ συμφέροντα ὄλων τῶν ἄλλων πολιτῶν.

§ 14-15. *οὕτω ἄσμενοι* μὲ τόσην χαρὰν. — *λογοποιῶ* πλάττω, ἐπινοῶ. — *τὰς ναῦς*, ἐδῶ : τὰ σιταγωγὰ πλοῖα. — *διεφθάρθαι*, ἐκ τῆς τρικυμίας. — *ἐκπλεούσας*, ἐκ τοῦ Πόντου ἢ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου. — *ἐμπόριον* ἐμπορικὸς λιμὴν. — *τὰς σπονδάς*, νοεῖται ἡ Ἀνταλκίδειος εἰρήνη (357 π.Χ.). — *ἀπορρηθῆσεσθαι*, μέλλ. παθητ. ἀπρμφ. τοῦ *ἀπαγορεύω* διαλύω, ἀκυρῶνω. — *εἰς τοῦτ' ἔχθρας*, δηλ. πρὸς ἡμᾶς. — *καιρὸς* κρίσιμος περίστασις. — *ἀναρπάζω* (τὸν σῖτον) κάμνω ἀνάρπαστον τὸν σῖτον (καὶ τὸν ἀποθηκεύω). — *διαφέρομαι περὶ τῆς τιμῆς* συζητῶ περὶ τῆς τιμῆς, παζαρεύω. — *ἀγαπῶ* μένω εὐχαριστη-

μένος. — *δοποσουτινοσοῦν*, γνκ. τοῦ τιμήματος: εἰς ὄσηνδῆποτε τιμὴν (ῥσα-ῥσα).

§ 16. *οὕτω γιγνώσκω* τοιαύτην γνώμην σχηματίζω (μορφώνω). — *κακόνοια* δυσμένεια, ἐχθρότης. — *τὰ ὄνια* τὰ πράγματα ποῦ πωλοῦνται εἰς τὴν ἀγοράν. — *ἀγορανόμοι*, ἄρχοντες, ὃ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὃ εἰς τὸν Πειραιᾶ, οἱ ὅποιοι ἐφρόντιζον νὰ πωλοῦνται τὰ ὄνια εἰς τὴν ἀγορὰν καθαρὰ καὶ ἀνόθευτα. — *τέχνη* ἐπάγγελμα. — *χωρὶς* ξεχωριστά, ἰδιαιτέρως. — *ἀποκληρῶ* ἐκλέγω διὰ κλήρου. — *τὴν μεγίστην δίκην λαμβάνω παρὰ τινος* τιμωρῶ τινὰ διὰ τῆς ἐσχάτης τῶν ποινῶν (δηλ. ;). — *ἐπικρατῶ τινος* ὑπερισχύω τινός, καταστέλλω τι. — *ὁπότε* ἀφοῦ. — *φυλάττειν*, δηλ. *τοὺς ἀδικοῦντας*.

§ 17-18. *ἀπογιγνώσκω τινὸς ἀθφώνω* τινά. — *ὁμολογούντων* = *εἰ καὶ ὁμολογοῦσιν*. — *ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους συνίστασθαι* ὅτι συνεννοοῦνται καὶ συνεταιρίζονται ἐναντίον τῶν ἐμπόρων (διὰ νῦ ἀγοράζουσι εὐθηνὰ καὶ πωλοῦν ἀκριβὰ τὸν σῖτον). — *ἐπιβουλεύειν τοῖς εἰσπλέουσι* ὅτι τηρεῖτε ἐχθρικὴν στάσιν ἀπέναντι τῶν ἐμπόρων, οἱ ὅποιοι εἰσάγουσι τὸν σῖτον (: ἀπέναντι τῶν εἰσαγωγέων). — *ἄλλην τινὰ ἀπολογία*, πλὴν τῆς ὁμολογίας. — *ἔχω* (μετ' ἀπορμφ.) = (;) — *ἐπιτιμῶ τινι*, ἰδ. 2, § 17-18 (σελ. 49). — *ἐφ' ὑμῖν* (δηλ. *ἦν ἂν*) δικαίωμα σας θὰ ἦτο. — *ὁποτέροις*, δηλ. τοῖς κατηγοροῦσι ἢ τοῖς κατηγορουμένοις. — *καταγιγνώσκω τινὸς θάνατον* καταδικάζω τινὰ εἰς θάνατον. — *ἐχόντων ταύτην τὴν αἰτίαν* οἱ ὅποιοι κατηγοροῦντο διὰ τοῦτο (ὅτι δηλ. συνηγόραζον τὸν σῖτον). — *ἀρνούμενων καὶ μ. παρεχομένων* ἂν καὶ ἠροῦντο (τὴν ἐνοχίαν των) καὶ παρουσίαζον μάρτυρας (περὶ τῆς ἀθφότητός των). — *πιστὸς* πειστικός. — *μᾶλλον παρὰ τῶν ἀρν.*, ὡς β' ὄρος τῆς συγκρίσεως: *ἢ παρὰ τῶν ὁμολογούντων*.

§ 19-20. *καὶ μὲν δὴ ἄλλ' ὅμως, καὶ ὅμως*. — *περὶ τῶν τοιούτων*, δηλ. *πραγμάτων* ὑποθέσεων (ἦτοι περὶ τοῦ σίτου). — *κοινότητα τυγχάνουσιν ὄντες τοῖς ἐν τῇ πόλει* προκαλοῦν τὸ ἐνδιαφέρον ὄλων τῶν κατοίκων τῆς πόλεως. — *πεύσονται*, μέλλ. τοῦ *πυνθάνομαι*. — *περὶ αὐτῶν*, τῶν σιτοπωλῶν. — *κόσμιος* εὐπειθής εἰς τοὺς νόμους, νομοταγής. — *πολλὴν ἄδειαν ψηφίζομαι τινι* παρέχω διὰ τῆς ψήφου μου εἰς τινὰ πλήρη ἐλευθερίαν. — *ἐνεκα τῶν παρεληλυ-*

θότων, δηλ. *ἀμαρτημάτων*. — *ἔσονται*, ὑποκμ. : οἱ λοιποὶ σιτοπῶ-
 λαι. — *μόγισ* μόλις, ὀπωσδήποτε. — *ἐκ ταύτης*, ἢ *ἐκ* ἔνεκα. — *τέχνη*,
 ἰδ. § 16. — *ἀγωνίζομαι περὶ τοῦ σώματος* εἰσάγομαι εἰς δίκην καὶ
 κινδυνεύω νὰ καταδικασθῶ εἰς θάνατον. — *κινδυνεύω περὶ τῆς ψυ-
 χῆς* διακινδυνεύω τὴν ζωὴν μου.

§ 21. *ἀντιβολῶ* παρακαλῶ. — *τῶν πολιτῶν*, οἷ = *τούτους τῶν
 πολιτῶν*, οἷ. — *οἷ... ἀπέθνησκον*, νοοῦνται οἱ τιμωρηθέντες σιτο-
 φύλακες (πρβλ. § 16). — *ἐφ' οὗς συνέστησαν*, πρβλ. § 17 «*ἐπὶ τοὺς
 ἐμπόρους συνίστασθαι*». — *οἷς*, τοῖς ἐμπόροις. — *χαρίζομαι τινι*
 εὐχαριστῶ τινα. — *αὐτούς*, τοὺς ἐμπόρους. — *κάπηλοι* μικροπωληταί·
 ὁ ρήτωρ περιφρονητικῶς ἀποκαλεῖ οὕτω τοὺς σιτοπώλας.

§ 22. *ὅτι δεῖ* τίς ἢ ἀνάγκη, διατί πρέπει. — *ότου*, ἀντωνυμ.
 ἀναφρκ. πτ. γνκ. γένους οὐδ. (*ὅτι*, γνκ. *οὕτινος* ἢ *ότου*)· ἢ γνκ: *ότου*
 δηλοῖ τὴν αἰτίαν = ἔνεκα τίνος.

Βασίλειο Προεργασίας ὁ ἑδωνυμὸς ἄρχων
καὶ οἱ ἄλλοι Διοφάνδου

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Εἰκὼν τοῦ Λυσίου	5
Εἰσαγωγή	
1. Βίος Λυσίου	7
2. Λόγοι Λυσίου	8
Κείμενον	
1. Περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογία	11
2. Ὑπὲρ τοῦ ἀδυναίου	21
3. Κατὰ τῶν σιτοπωλῶν	28
Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	
1. Εἰς τὴν περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογίαν	37
2. Εἰς τὸν ὑπὲρ τοῦ ἀδυναίου λόγον	46
3. Εἰς τὸν κατὰ τῶν σιτοπωλῶν λόγον	51

Ἀνάδοχος ἐκτυπώσιμος καὶ βιβλιοδεσίας: «Ἑλληνικὴ Ἐκδοτικὴ Ἐταιρεία» Α. Ε.
Ἐργοστάσιον Γραφικῶν Τεχνῶν — Ἀθῆναι, Παπαδιαμαντοπούλου 44

αλ
π (0 1) ελβε

αλβε αλ.

αλ αλ

αλ αλ αλ

αλ αλ αλ αλ

αλ αλ αλ αλ

